

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 4

ΦΑΡΟΙ ΤΗΛΑΥΓΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΜΦΩΤΟΙ

Εἰς ἄλλας στήλας τῆς Ἐκκλησίας— ἐμπλεοὶ χαρᾶς—δημοσιεύομεν τὸν περὶ τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων Νόμον, ὡς οὗτος ἐδημοσιεύθη προσφάτως εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἰορδανίας.

Ὁ νόμος οὗτος ἀποκαλεῖται «Νόμος τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου». Καὶ ὡς εἶναι προφανές, διαλύονται διὰ τούτου τὰ κακογόνα τῆς Ἑλληνομάχου ἐμπαθείας σπέρματα, μὴ κατορθώσαντα νὰ ἀποκτήσουν ὄζωμα εἰς τὰς ἀγαθὰς καὶ δεδοκιμασμένας τῶν Ἀράβων ψυχάς.

Καὶ ὁ Βασιλεὺς Χουσεῖν, μὲ πλήρη ἀνεξαρτησίαν πνεύματος καὶ ἀντιμετωπίζων εὐψύχως ἀντιθέτους ἐπιρροάς, ἐμφανίζεται πιστὸς καὶ εὐλαβὴς συνεχιστὴς τοῦ μεγάλου Χαλίφου Ὁμάρ. Οὗτος εἰσελθὼν, ὡς γνωστόν, μετὰ τὴν νίκην του εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν— ἐν ἀπλότῃ καὶ καθήμενῃ ἐπὶ καμῆλου— ἐπέδωκεν εἰς τὸν ὑποδεχθέντα αὐτὸν Πατριάρχην Σωφρόνιον τὸ περίφημον ἱστορικὸν ἔγγραφο (ἀχτιναμέ), διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίζετο εἰς τὸ «Βασίλειον Γένος» τῶν Ἑλλήνων ἢ κυριότης τῶν προσκυνημάτων. Καὶ ἐχορηγοῦντο εἰς τὸν λαὸν καὶ τὸν Πατριάρχην ποικίλα ἄλλα προνόμια.

Ὁ σταθερὸς αὐτὸς προσανατολισμὸς τοῦ Ἀραβὸς Ἠγέτου πρὸς τὴν αἰωνόβιον Παράδοσιν ἀποτελεῖ σημαντικώτατον γεγονός. Διότι καὶ ὠραία καὶ συγκινητικὴν ἀνάτασιν πνεύματος φανερώνει. Καὶ ἀποδεικνύει, πόσον φωτεινὴ ἐστὶ πολιτισμοῦ ὑπῆρξε πάντοτε ἡ «μῆτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν», τὸ παλαιῶτατον Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων, διαπλῶσαν εὐρύτατα τὸ φῶς του καὶ αἰσθήματα εὐλαβείας

καὶ ἀγάπης προκαλοῦν. Ἀλλὰ καὶ δικαιοῦναι μακροὺς ἀγῶνας καὶ σκληρὰ ἀληθῶς παλαίσματα, τὰ ὁποῖα μὲ ἐξαιρετικὴν εὐστροφίαν καὶ μὲ τιμῶσαν αὐτὸν δραστηριότητα, ἀντιμετώπισε καλλινίκως ὁ νέος Πατριάρχης Βενέδικτος.

Καὶ ταῦτα πάντα ἱκανοποιοῦν βαθύτατα πᾶσαν ἑλληνικὴν ψυχὴν. Ὅχι μόνον διότι ὑπονογεῖται τοιοντοτρόπως ἡ ἀλήθεια καὶ ἀποδίδεται τὸ δίκαιον εἰς τὴν πρώτην ἱεράν κοιτίδα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῶν ἀδοκῆτων—λόγω τοῦ Κυπριακοῦ—δοκιμασιῶν καὶ θλίψεων τοῦ ἔθνους μας, ἡ σταθερότης καὶ ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων, τὴν ὁποῖαν ἐπιδεικνύει πρὸς αὐτὸ ὁ Ἀραβικὸς κόσμος ἀπαλύνει καὶ ὑπογλυκαίνει τὴν πικρίαν του.

Καὶ εἶναι ἐπάναγκες ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν, ὅτι δυστυχῶς ἐπιδεῆς ἐντελῶς εἶναι ἡ μέριμνα ἡμῶν διὰ τὸ Ἑλληνορθόδοξον ἐκεῖ Πατριαρχεῖον μας.

Κονιορτὸς πολλὸς βιοτικῶν μεριμνῶν, ἀλλὰ καὶ Δυτικόφρονος παραπληξίας, καλύπτει τὰς φρένας μας. Καὶ οὐδέποτε κατενόηθη τὸ μεγαλεῖον τῆς τιμῆς, ὅτι ἡ θεία Βουλὴ εἰς τὸ «Βασίλειον Γένος μας» ἐνεπιστεύθη τὴν παραφυλακὴν τῶν πανσέπτων προσκυνημάτων τῆς Θεοβαδίστου γῆς, πὺν ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δεκαεπτὰ ἤδη συναπτοὺς αἰῶνας Ἑλληνες Μοναχοὶ φρουροῦν, ὡς Κέρβεροι πολύμομοι, τὸν Πανάγιον Τάφον τοῦ Σωτήρος μας. Καὶ ἄγροπνοι, κατανοκτικοί, ἡρωϊκοί, διάδοχοι τοῦ φύλακος ἐκείνου ἀγγέλου, ὅστις πρῶτος ἀνήγγειλε τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, μὲ τὰ πτωχικὰ των ῥάσα ἀκτινο-

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΡΤΗΣ κ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ

Τῇ 7ῃ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐγένετο μὲ ἐπισημότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ μὲ συμμετοχὴν χιλιάδων Λαοῦ τῆς πόλεως Ἄρτης καὶ τῶν Περιχώρων ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἄρτης κ. Ἰγνατίου Τσίγκρη ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Τὴν ἐνθρόνισιν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Ἡλείας κ. Γερμανός, Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ καὶ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανός.

Κατ' αὐτὴν παρέστησαν, ἀκόμη, οἱ Νομάρχαι

Ἄρτης καὶ Αἰτωλοακαρνανίας κ. κ. Τζόβας καὶ Σχινᾶς, ὁ Δήμαρχος Ἀρταίων κ. Παπαβασιλείου μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως Μεγάρων (ἰδιαιτέρας πατρίδος τοῦ νέου Μητροπολίτου) κ. Μπογᾶς καὶ ἅπασαι αἱ πολιτικά, δικασικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως Ἄρτης.

Τὸν νέον Μητροπολίτην ὑπεδέχθησαν εἰσερχόμενον εἰς τὸν Νομὸν Ἄρτης ὁ Νομάρχης κ. Τζόβας καὶ ἀφιχθέντα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ὁ Δήμαρχος κ. Παπαβασιλείου, χαίρειας αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ἄρτης διὰ τοῦ «ὡς εὖ παρέστητε».

βολοῦντα Ὁρθοδοξίαν καὶ Ἑλληνικὸν φῶς, εὐαῖνον μὲ μῦρα τοὺς προσερχομένους προσκυνητάς. Καὶ λησμονημένοι σχεδόν, δὲν ἀποδυσπετοῦν. Οὔτε ἀποκάμουν. Ἄλλ' ἀγωνίζονται ἀδιαλείπτως σκληρότατον ὄντως περὶ ὑπάρεξως ἀγῶνα.

*

ὦ! καὶ ἂν ἦσαν εἰς ἄλλον χεῖρας τὰ πάνσεπτα προσκυνήματα καὶ ὁ Πανάγιος Τάφος τοῦ ἐφησυχάσαντος ἐκεῖ προσκαίρως Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ! Ὁχι, ὁμως. Ἑλληνες θέλει νὰ τὸν φρουροῦν, μὲ τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη των. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα κατενόησε τὸν Κύριον εἰς ὄλον τὸ νόημα καὶ εἰς ὄλον τὸ ἀπροσμέτρητον βάθος τῆς θείας ζωῆς του. Εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἐγράφη τὸ Εὐαγγέλιόν του. Καὶ δι' ἡμῶν πρώτων ἐκηρύχθη εἰς τὸν κόσμον.

*

Εἶναι ὁμως ἀκατανόητον, ἀλλὰ καὶ Ἐθνικῶς ἀσύμφορον, νὰ συνεχίζεται καὶ περαιτέρω ἡ ἄτονος καὶ ἄπνοος ἐκδήλωσις τοῦ ἐνδιαφέροντός μας ἀπέναντι τῆς ἱερωτάτης Ἑλληνορθόδοξου Παραδόσεως. Καὶ τὸ χειρίστον, νὰ ἐμφανίζωνται δυστυχῶς ἐκπρόσωποι τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἡγεσίας, οἱ ὅποιοι, ἐθελοτυφλοῦντες, ὄχι μόνον ν' ἀγνοοῦν τὰς ἀστραπὰς καὶ τὰ ἐξαισία φέγγη της ἀλλὰ καὶ βραχυφώνως νὰ παρουσιάζουν τὴν ἀγίαν μας Ἐκκλησίαν— τὸν Ζωοδότην αὐτὸν Ἥλιον τοῦ Γένους μας—ὡς ἄλλον μῦθρον σκοτεινὸν ἀποπνέοντα σκότη καὶ ρίγη θανάτου.

*

Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ συνεκέντρω-

σαν, κυρίως, ἐπὶ αἰῶνας δλοκλήρους τὴν πνευματικὴν κίνησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκεῖ συντελέσθη τὸ ἱστορικὸν θαῦμα τῆς ἀναβιώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅστις κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ θείου ἡμῶν Λυτρωτοῦ εἶχεν ἀποβάλει τὴν αὐτονομίαν του καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ἀλκὴν του, καὶ ἐνεφανίζετο ὡς νεκρός. Καὶ ἐκεῖ, ἀναγεννηθεὶς καὶ ἀνακτήσας νέας πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις, εἰσῆλθεν εἰς τὴν νέαν ἱστορικὴν καὶ περιλάμπρον σταδιοδρομίαν του.

*

Καὶ τὰ Ἑλληνορθόδοξα Πατριαρχεῖα μας δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπιβιώσεις τῆς νέας αὐτῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ ἐκχριστιανισθέντος Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλὰ φάροι πάμφωτοι καὶ τηλαυγεῖς ἀκτινοβολοῦντες, εἰς ὅλην τὴν ἐκπαγλον καθαρότητά του, τὸ Ἑλληνορθόδοξον βίωμα, καθ' ὃ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ κορυφαία ἀξία τοῦ κόσμου. Ἐντὸς τῆς δημιουργικῆς του ἐλευθερίας κατοπτρίζεται ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τῆς ἐκουσίας του ὑποταγῆς εἰς τὸν Σταυρόν, συντρίβεται καὶ ἐκμηδενίζεται τὸ κακόν, ὡς ἄρησις τῆς ζωῆς.

*

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον παράγγελμα, πᾶσα ἀληθῆς ἡγεσία δέον νὰ κατέχη τὴν ἀρετὴν «Γνώναι τὰ δέοντα καὶ ἐρηγεῦσαι αὐτά». Συνεχῆς δὲ προσπάθεια τοῦ Ἔθνους μας πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος ἐπαφὴ μας καὶ συνεργασία μας μὲ πᾶσαν ἐστίαν ἐκπέμπουσαν τὸ Ἑλληνορθόδοξον φῶς. Ἡ ἐνότης δὲ τῆς Ἑλληνορθοδοξίας πρέπει ν' ἀποβῇ τὸ κύριον σύνθημά μας· διὰ τοῦ ὁποίου θὰ βαδίσωμεν ἀσφαλῶς καὶ θὰ προχωρήσωμεν νικηφόρως πρὸς τὸ μέλλον. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Εὐχαριστήσαντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου τὸν κ. Δήμαρχον καὶ ἐκφράσαντος τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ, διότι τὸ πρῶτον ἐπάτει τὰ σίματοπότεστα χῶματα τῆς ἱστορικῆς Ἄρτης, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐνδυθέντες τὸν ἀρχιερατικὸν μανδύαν καὶ λαβόντες τὴν πειμαντορικὴν ῥάβδον, ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ μετὰ καταλλήλου τῆ περιστάσει προσλαλιᾶς παρὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, ἤρχισεν ἡ ἐκκίνησις τῆς σχηματισθείσης μεγαλειώδους πομπῆς πρὸ τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ «Ἁγίου Γεωργίου», ἔνθα ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως.

Κατ' αὐτὴν συμφώνως τῷ ἐπισήμῳ προγράμματι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ τοῦ Δήμου, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς «Δοξολογίας», ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἱερουκῆρυκος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἄρτης Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσοστόμου Βούλτσου ἡ ἐγκύκλιος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα καὶ ἀκολουθῶς προσεφώνησαν τὸν Νέον Μητροπολίτην ὁ αἰδεσιμώτατος πρεσβύτερος κ. Κων/νος Καλιακάτσος ἐκ μέρους τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὁ Δήμαρχος Ἀρταίων κ. Ἰ. Παπαβασιλείου ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ τῆς πόλεως Ἄρτης καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανὸς καὶ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, ὅστις διὰ λόγων σοφῶν καὶ συγκινητικῶν ἐξεδήλωσε τὴν πατρικὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἄρτης στοργήν.

Ἐν συνεχείᾳ ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ Νέου Μητροπολίτου ὁ κάτωθι ἐνθρονιστήριος αὐτοῦ λόγος.

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἱεράρχαι.

Εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι,

ἀξιότιμοι τοῦ Λαοῦ Ἀρχόντες,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Δοξολογίαν, πρῶτιστα πάντων, ἀναφέρω τῷ Παναγῶν Θεῷ. «Ἐδλογίσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντός ἡ αἴνεσις Αὐτοῦ ἐν τῷ σίματί μου» (Ψαλ. λγ' 2) ὅτι, συγκαταβάσει καὶ χάριτι Αὐτοῦ, ἀνέδειξέ με Ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῆς ἀγιωτάτης ταύτης καὶ ἱστορικῆς Μητροπόλεως Ἄρτης.

Χάριτας, κατόπιν, ὁμολογῶ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Θεόκλητον καὶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, ὅτινες ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ καὶ παμνήφῳ αὐτῶν διαγνώμη ἠγαθόνθησαν καὶ προέκρινάν με Μητροπολίτην τῆς Θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας.

Βαθιάτην δὲ εὐγνωμοσύνην ὀφείλω τῇ Θεοσεβεῖ Ἐθνικῇ ἡμῶν Κυβερνήσει καὶ τῷ Εὐσεβεστάτῳ καὶ Θεοφυλάκτῳ Ἀνακτὶ ἡμῶν ἐπὶ τῇ προθύμῳ κυρώσει τῆς σεπτῆς ταύτης διαγνώμης τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σχετικοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἐν συνεχείᾳ, ὀλοφύχους εὐχαριστίας προσφέρω πρὸς τοὺς παρισταμένους εἰς τὴν ἐπίσημον ταύτην τελετὴν Σεβασμιωτάτους ἁγίους Ἀρχιερεῖς: τὸν Μητροπολίτην Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβον, τὸν πολυδέξαστόν μου Γέροντα, τὸν παντοιοτρόπως εὐεργετήσαντά με καὶ περισσὴν καλωσύνην ἐπιδείξαντα πρὸς

με κατὰ τὴν εἰκοσαπενταετῆ περίπου περίοδον τῆς κληρικῆς μου ζωῆς καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας οὐτως κατὰ μέγα μέρος ὀφείλω τὴν εἰς ἀρχιερέα ἀνάδειξίν μου, τὸν Μητροπολίτην Ἡλείας κ. Γερμανόν, ἀντιπροέδρον τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, οὐτως ἢ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπη καὶ τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐνδιαφέρον βαθύτατα με συγκινοῦν, τὸν Μητροπολίτην Ἰωαννῖνον κ. Σεραφεῖμ, ἀόκνως καὶ Θεοφιλῶς διαποιομένας ἀχρὺς ἐσχάτων τὴν Θεοσώστιον ταύτην Ἱερὰν Μητροπολίαν καὶ τὸν Μητροπολίτην Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανόν, τὸν ζηλωτὴν Ἱεράρχην, τὸν μέχρι πρῶτονος τοποτηρητὴν τῆς Μητροπόλεως ταύτης, ὅτινες διὰ τῶν προσφωνήσεών των, διὰ τῶν τῆς ἀγάπης λόγων καὶ τῆς παρουσίας αὐτῶν τιμοῦν καὶ λαμπρύνουν τὴν ἐνθρονίσίν μου.

Ἐπίσης, ἀπευθύνω θερμότητος εὐχαριστίας πρὸς τοὺς ἀξιότιμους Νομάρχας Ἄρτης κ. Τζόβαν καὶ Αἰτωλοακαρνανίας κ. Σχινῶν, τὸν ἀξιότιμον Δήμαρχον Ἀρταίων κ. Παπαβασιλείου, τὰς λοιπὰς Ἀρχὰς τῆς πόλεως καὶ τὸν εὐσεβῆ καὶ εὐγενῆ Λαὸν τῆς Θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας διὰ τὴν παρ' αὐτῶν γενομένην εἰς ἐμὲ λαμπρὰν καὶ ἐπιβλητικὴν ταύτην ὑποδοχὴν.

Ἀκόμη, τὴν στιγμὴν ταύτην εὐλαβῶς στρέφω τὴν σκέψιν μου πρὸς ἅπαντας τοὺς διαπρεπεῖς προκατόχους μου Ἱεράρχας, ὅτινες ἐκλείσαν τὸν Ὄρθον τοῦτον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατριδοῦ ἐνδόξως πεσόντας Πατέρας καὶ Ἀδελφούς ἡμῶν καὶ δέομαι τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ, ὅπως ἀναπαύσῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Δικαίων.

Ἐπίσης, μετὰ συγκινήσεως ἀναμιμνήσκομαι τῆς Ἑλληνικωτάτης Βορείου Ἠπείρου καὶ τῆς ἐνδόξου μαρτυρικῆς Κύπρου, ἧς ὁ ἀγὼν μετὰ στοργῆς παρακολουθεῖται, ἀλλὰ καὶ μετὰ πίστεως εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαραγράπτων Αὐτῆς δικαίων.

Καί, ἦδη, ἐν βαθείᾳ συγκινήσει διατελῶν καὶ ἐν συναίσθησιν τῶν βαρυνάτων ἐθνῶν μου ἔνακι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἵνα «ἀξίως περιπατήσω τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθην» (Ἐφ. Δ' 1), ἀφ' ἐνὸς επικαλοῦμαι ἐπ' ἐμὲ τὴν Θεῖαν ἀντίληψιν καὶ χάριν, τὴν τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσαν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου εἰς τὴν πανθομολογουμένην τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Μητροπόλεως ταύτης ζῶσαν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πρὸς τὴν Μητέρα ἡμῶν Ἐκκλησίαν, αἰτινες ἀποτελοῦν τὴν μεγαλτέραν ἐν τῷ κόσμῳ δύναμιν, διὰ τὴν κατὰ τοῦ κακοῦ νίκην καὶ τὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, πρόδοον, Ἐμοῦ προθύμως καὶ ἐτοιμῶς ἔχοντες, ἵνα ἀναλώσω τὰς δυνάμεις μου ἀπάσας διὰ τὴν κατὰ Θεὸν ἐν πᾶσι προκοπὴν αὐτῶν καὶ εὐημερίαν.

Ἀληθῶς στάδιον ἀγῶνων καὶ μόχθων καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ ἐργασίας ἐντατικῆς, συστηματικῆς καὶ ἐνδελεχοῦς προβάλλεται εἰς ἐμὲ.

Καὶ πρῶτιστα, πάντων, ἡ προσπάθειά μου δέον νὰ στηραφῆ πρὸς τὴν Νεολαίαν, τὴν χερσὴν τῆς αὐτοῦ ἐλπίδα, ἵνα αὕτη ἀπομακρυνθῆ καὶ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ πᾶσαν πεπλανημένην καὶ φθοροποιὴν ἰδεολογίαν καὶ βαδίξῃ ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, δι' οὗ ἐγράφησαν αἱ πλέον ἐνδοξοί

ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΕΡΝΙΤΣΗΣ

Μία τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Πελοποννήσου, τὴν ὁποῖαν ἐκλείσαν περίσεμνοι Ἱεράρχαι καὶ γεγονότα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν διεδραματίζοντο τὰ μεγαλουργήματα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ὑπῆρξεν ἡ Ἐπισκοπὴ Κερνίτσης. Ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη ἀρχικῶς ἔφερε τὸν τίτλον Ἐπισκοπὴ Κερνίτσης ἢ Κερνίκης. Ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ 17ου αἰῶνος ἡ Ἐπισκοπὴ ἐτίτλοφρεῖτο «Κερνίκης καὶ Καλαβρυτῶν», ὑποκειμένη εἰς τὴν Μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν δηλ. τῶν νῦν Πατρῶν (διότι ἦτο καὶ Μητρόπολις Νέων Πατρῶν ἐν τῇ νῦν Ὑπάτῃ). Εἰς τὴν αὐτὴν Μητρόπολιν Π. Πατρῶν ὑπῆγοντο τότε καὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ Ὠλένης, Κορώνης καὶ Μεθώνης (Le Quien Oriens Christianus, Τόμος Β', σελ. 323). Τὸ ὄνομα τῆς Κερνίτσης ἔλαβεν ἐκ Βυζαντινῆς πόλεως, ἣτις ἔκειτο πλησίον τοῦ σημερινοῦ χωρίου «Κερνίτσα», τοῦ τέως Δήμου Βουρῶν, ὅπερ περιλαμβάνει τοὺς Συν/σμούς Παγιανεῖκα, Χαλκείκα καὶ Ραλείκα. Ἀπέχει δὲ περὶ τὰς τρεῖς ὥρας ἀπὸ τῆς Κοινότητος Διακοπτοῦ τῆς Ἐπαρχίας Αἰγιαλείας καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τοὺς 350 κατοίκους.

Ἡ Ἐπισκοπὴ Κερνίτσης, μηδεμίαν σχέσιν ἔχουσα μὲ τὴν Κερνίτσαν τῆς Γορτυνίας, πλησίον τῆς ὁποίας κεῖται ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Θεοτόκου ἢ λεγομένη τῆς Κερνίτσης, ἀπετέλει ἀρχικῶς τμῆμα τῆς Μητροπόλεως Παλαιῶν Πατρῶν. Ἀνυψώθη δὲ εἰς Ἐπισκοπὴν παρά τινος Μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν χειροτονήσαντος τὸν ἀνεψιὸν του εἰς Ἐπίσκοπον Κερνίτσης. «...Πρὸς

δὲ καὶ ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν δι' ἐγγράφου ἀναφορᾶς πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα καὶ τὴν ἱερὰν σύνοδον ἀνήνεγκεν, τὰ μέγιστα βοῶν ἠδικῆσθαι καὶ περιπαθῶς δεόμενος εὑρεῖν τὸ δίκαιον αὐτοῦ, οὔτε γὰρ ἀρχῆθεν ἔλεγεν ἐπισκοπὴν εἶναι εἰς τὴν Κερνίτσαν, ἀλλὰ μέρος ἦν τῆς κατ' αὐτὸν Μητροπόλεως, Μητροπολίτης δὲ τις ἀνεψιὸν ἔχων καὶ προσπάθειαν εἰς αὐτὸν κεκτημένος ἀποτεμῶν τοῦτο τῆς Μητροπόλεως, ἐχειροτόνησεν ἐκεῖνον Ἐπίσκοπον καὶ ἀδικίαν τὸ πρᾶγμα ἐκάλει, οὐδὲ γὰρ χηρευσάσης τῆς Μητροπόλεως τοῦτο γέγονεν, ἵνα ἐλθὼν οὗτος ὕστερον καταδέξηται τοῦτο ἀλλὰ περιόντος αὐτοῦ, ἐστερήθη ἢ κατ' αὐτὸν Μητρόπολις τοῦ ἰδιοῦ δικαίου καὶ παρεκάλεσε διὰ ταῦτα ἀποκαταστήναι τῇ κατ' αὐτὸν ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει τὴν Κερνίτσαν ὡς καὶ πρότερον..... † Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέως Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης» (Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Τόμος II σελ. 23-25).

Τὴν Ἐπισκοπὴν Κερνίτσης, ἡ Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Πατριάρχου Μακαρίου (1377-1378) ὑψωσεν εἰς Μητρόπολιν. «...Φθάει γὰρ πρό τινων ἤδη χρόνων ὁ κράτιστος καὶ ἅγιός μου αὐτοκράτωρ, τῇ οἰκείᾳ κινούμενος περὶ τὰ καλὰ φιλοτιμίᾳ τε καὶ σπουδῇ, προβιβάσας αὐτὸν εἰς Μητροπολίτην ἀπὸ Ἐπισκόπου καὶ τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, τὴν Κερνίτσαν εἰς Μητρόπολιν,

καὶ εὐεργετικαὶ διὰ τὰ ἄτομα καὶ τοὺς λαοὺς σελίδες τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

Εἰς τὸ βαρὺ δὲ τοῦτο ἔργον ζητῶ τὴν συνεργασίαν τοῦ εὐσεβοῦς κλήρου, τῶν ἀξιοτίμων Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων, τῶν σκαπνέων τούτων τῆς νέας γενεᾶς, καὶ τῶν Γονέων, οἵτινες ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου δέον νὰ ἐκτρέφουν τὰ τέκνα αὐτῶν, κατὰ τὸ παράγγελμα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου.

Ἀλλά, καὶ διὰ τὸν Ἱερόν Κλήρον θὰ μοχθήσω, ἵνα ἀποβῇ τὸ παράδειγμα μᾶς νέας ζωῆς, ζωῆς συνέσεως καὶ ἀρετῆς, ζωῆς καὶ δράσεως κοινωφελούς καὶ Θεοφιλοῦς, καὶ οὕτω νὰ «λάμπῃ τὸ φῶς αὐτῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν αὐτῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ἀκόμη δέον νὰ μεριμνήσω διὰ τὴν ὁργάνωσιν καὶ ἀρίστην λειτουργίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα χωρία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διότι ταῦτα ἀπέδωσαν καὶ θ' ἀποδίδουν τὰ πλέον εὐγενῆ καὶ θνῶς πεπολιτισμένα μέλη τῆς οἰκογενείας καὶ τοὺς πλέον χρηστοὺς καὶ γενναίους πολίτας. Θὰ μεριμνήσω ἔτι καὶ διὰ τὸ Θεῖον κήρυγμα, τὴν Ἱερὰν ἐξομολόγησιν, τὴν ὁργάνωσιν τῆς Φιλανθρωπίας καὶ τὰς ἐν γένει ἐκδηλώσεις τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, δι' ἃν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἠθικὴ τῆς κοινωνίας ἀναμόρφωσις καὶ ποικίλη οὕτω ἐνάκουφισις καὶ εὐεργεσία τοῖς ἀνθρώποις παρέχεται, ὡς ἡ δισχιλιετής τοῦ Χριστιανισμοῦ ἱστορία διδάσκει.

Τέλος, σήμερον ὅτε, παρὰ τὰς ἐκπληκτικὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, παρὰ τὰς πολλὰς, δὲν ὑπάρχον δεινὰ, δι' ἃ νὰ μὴ διεκδικῶμεν τὰ πρωτεῖα οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡμερῶν τούτων, σήμερον ὅτε πᾶν εἶδος ἀνομιᾶς κατακλύζει τοὺς λαοὺς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀποκαλουμένους ὡς πεπολιτισμένους, ὅτε ἄνδρες δυναμικοὶ καὶ κράτη δυναμικὰ ἠπειλήσαν καὶ ἀπειλοῦν μὲ τὴν πλέον βάρβαρον δουλείαν καὶ τυρρανίαν καὶ καταστροφὴν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅλα αὐτὰ ἀποτελέσματα ἀντιχριστιανικῶν ἀρχῶν, πεποιθήσεων καὶ ζωῆς, σήμερον, κατόπιν τούτων, ἀπευθύνω πρὸς πάντα τὰ πεφιλημένα ἐν Κυρίῳ πνευματικὰ μου τέκνα ἐκ βάθους ψυχῆς τὴν πρώτην μου ἀρχιερατικὴν εὐλογία καὶ εὐχὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν παράκλησιν, ὅπως θελήσουν νὰ ἀγωνισθοῦν μετ' ἐμοῦ διὰ τὸν πλήρη ἐκχριστιανισμόν τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ ἄλλων πολλῶν, πρὸς ἐπικράτησιν ζωῆς ἀγάπης, δικαιοσύνης, εὐσυνειδησίας, ἀρετῆς γενικῶς, ἀπ' ἧς τὰ πρωτίστα ἐξαρτᾶται ἡ ἀληθῆς πρόοδος καὶ εὐημερία ἀτόμων καὶ λαῶν.

Καὶ ὑπὲρ τούτου δέομαι τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ λέγων:

Κύριε, Κύριε «Πρὸς Σὲ ἦρα τὴν ψυχὴν. Ὁ Θεός μου, ἐπὶ Σοὶ πέποιθα, μὴ κατασχευθῆίην» (Ψαλ. κδ' 1-2). Κύριε, «σῶσον τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου καὶ ποιμανὸν αὐτοὺς» (Ψαλμ. κζ', 9) Ἀμήν.

βασιλικὸν ἐξ ἀρχῆς εἰδῶς καὶ τοῦτο προνόμιον, τὴν δὲ τοιαύτην πρᾶξιν τε καὶ κατάστασιν ὑπερον συνοδικῆ ψήφῳ καὶ ὁ χρηματίσας πρὸ ἡμῶν Πατριάρχης ἐπικυροῖ....ἔτι γε μὴν καὶ τῇ προγεγονυῖα συνοδικῆ πράξει ἐπὶ τοῦ χρηματίσαντος πρὸ ἡμῶν Πατριάρχου τυγχάνει ἡ τῆς Κερνίτσης ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τετιμημένη τῷ τῆς Μητροπόλεως ἀξιώματι, ὃ καὶ προσέσται αὐτῇ τὸ ἀπὸ τοῦδε εἰς διηνέκειαν καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ἐπικηρυχθησόμενοι ἀρχιερεῖς διαδεχόμενοι τὸν νῦν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Κερνίτσης μέχρι τοῦ παντός ἔσονται συναριθμούμενοι τῷ τῶν Μητροπολιτῶν ἱερωτάτῳ συντάγματι καὶ τῶν ἴσων αὐτοῖς ἐπαπολαύοντες τιμῶν ἐν τε συνοδικαῖς συνελεύσεσιν, ἐν ἐκκλησιαστικαῖς συναθροίσεσι καὶ ταῖς ὀπουδήποτε γενησομέναις συναγωγαῖς καὶ καθέδραις καὶ στάσεσι, τ' ἄλλα τε πάντα, ὅποσα τοῖς ἑτέροις Μητροπολίταις, ἐξέσται τῷ νῦν τῷ ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κερνίτσης κυρίῳ Ματθαίῳ καὶ δὴ καὶ τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐπικρατήσασαν ἐν τοῖς τοιούτοις τάξιν τε καὶ παράδοσιν, τούτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κερνίτσης καὶ ὑπερτίμῳ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ παροῦσα συνοδικὴ πρᾶξις τῆς ἡμῶν μετριότητος δι' ἀσφάλειαν κατὰ μῆνα Ἰούνιον τῆς ἐνισταμένης γ' ἰνδ. τοῦ ς ω π ἡ, ἔτους. † Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης. (Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Τόμος II σελ. 10,11).

Εἰς Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Πατριάρχου Νεῖλου φέρεται μετέχων ὁ Μητροπολίτης Κερνίτσης Ματθαῖος κατὰ τὸ ἔτος 1380. «Ταῦτα μὲν ἐγένοντο ἔτι τῆς Ἐκκλησίας χηρευούσης, τοῦ δὲ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότη τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου εὐδοκίᾳ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀνεθρόντα θρόνον, συνόδου συγκροτηθείσης ἐν τοῖς δεξιοῖς κατηγουμένοις, συνεδριάζοντων τῇ μεγάλῃ ἀγιωσύσῃ αὐτοῦ τῶν ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τοῦ Νικαίας, τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Θεσσαλονίκης.... τοῦ Κερνίτσης.... ἀνεγνώσθη τὸ εἰρημένον γράμμα..... Δι' ἀσφάλειαν ὑπεγράφη παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τῶν ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων. † Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης..... † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Κερνίτσης Ματθαῖος. (Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Τόμος II σελ. 6-8).

Τῷ 1381 μετετέθη ὁ Μητροπολίτης Κερνίτσης Ματθαῖος εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ Κερνίτσης ὑπήχθη εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν.

Φθάνει πρὸ τίνος ἤδη καιροῦ ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κυρ. Ματθαῖος, ἐπίσκοπος πρότερον ὢν Κερνίτσης καὶ ὑποκείμενος τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Παλαιῶν Πατρῶν, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Ἀχαΐας ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ προβιβασθεὶς εἰς Μητρόπολιν τῆς Θεοσώστου ταύτης πόλεως Κερνίτσης προστάγματι

βασιλικῷ καὶ συνοδικοῖς γράμμασι τοῦ χρηματίσαντος πρὸ ἡμῶν Πατριάρχου, ἐπικυρωσάσης τὴν πρᾶξιν ταύτην συνοδικῶς καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος ὑπερον,.... ἄλλως τε καὶ ἀδύνατον ὁρῶσα τὸ ὅλως ὡς Μητροπολίτην ἐκεῖνον εὐρίσκεσθαι τὸν Κερνίτσης, συνδιασχεψαμένη τοῖς συνεδριάζουσιν αὐτῷ ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ ὑπερτίμοις τῷ Κυζίκῳ, τῷ Νικαίας, τῷ Ἀμασειᾶς, τῷ Οὐγγροβλαχίας καὶ τῷ Ποντοηρακλείας, τὸν μὲν Κερνίτσης μετέθηκεν εἰς τὴν ἀγιωτάτην Ἰωαννίνων Μητρόπολιν διαγιγνώσκει δὲ καὶ ἀποφαίνεται ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, εἶναι καὶ πάλιν τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν Κερνίτσης καὶ πᾶσαν τὴν ἐνορίαν αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν Παλαιῶν Πατρῶν ὡς καὶ πρότερον καὶ ἄδειαν ἔχειν τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν πάντα πράττειν καὶ διενεργεῖν τὰ ἐν αὐτῇ τὰ ἀρχιερατικά καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ κείσθαι, εἴτε κατέχην αὐτὴν ὡς τῆς κατ' αὐτὸν Μητροπόλεως μέρος, εἴτε καὶ Ἐπίσκοπον χειροτονῆσαι, πάντα δὲ τὰ προβάντα ἐπὶ τῇ προεδρίᾳ καὶ τῇ τιμῇ τῆς Μητροπόλεως καταλελυμένα εἶναι καὶ ἀργά, ὥσπερ ἂν εἰ μὴδὲ ἐγένοντο, ἡ δὲ παροῦσα συνοδικὴ πρᾶξις τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀπαρασάλευτος ἔσται καὶ ἀκατάλυτος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀπολυθεῖσα τῇ ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν δι' ἀσφάλειαν κατὰ μῆνα Μάρτιον τῆς δ' ἰνδ. τοῦ ς ω ὀδοηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους. † Νεῖλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης. (Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Τόμος II σελ. 23-25).

Ἐπίσκοποι Κερνίτσης διετέλεσαν οἱ ἐξῆς:

1) Μαλωταρᾶς τις, οὕτινος μόνον τὸ ἐπώνυμον ἀναγράφεται ἐν πράξει τοῦ 1316 (Περιοδικὸν Βυζαντινῶν Τόμ. Α'. σελ. 89).

2) Ματθαῖος τῷ 1380 (Acta Patr. Τόμος II σελ. 6-8).

Ἀπὸ τοῦ 1381 ὅτε ὁ Ματθαῖος μετετέθη εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων μέχρι τοῦ 1510 ὅτε ἐπανευρίσκεται ὡς Ἐπίσκοπος Κερνίτσης ὁ Ἰωάννης, δὲν ὑπάρχουσι μαρτυρίαι, ἐὰν ὑπῆρξεν ἕτερος Ἐπίσκοπος αὐτῆς. Συνάγεται ὅθεν ὅτι ὁ Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν, λόγῳ τῆς δοθείσης εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου εὐχερείας, νὰ πληρώσῃ τὴν ἔδραν ἢ νὰ τὴν διατηρήσῃ ὑπ' αὐτόν, προτίμησε τὸ δευτέρον.

3) Ἰωάννης τῷ 1510, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἐπιγραφῆς ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μεγάλου Σπηλαίου (Καλαβρυτινὴ Ἐπετηρὶς Γ. Παπανδρέου σελ. 75).

4) Νεόφυτος τῷ 1555, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28 κώδικος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζωγράφου Ἀγ. Ὁρους, ἐν τέλει τοῦ ὁποῦ ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς. «Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Διονυσίου πόνος. Ἐγράφη διὰ ἐξόδου τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κερνίτσης κυροῦ Νεοφύτου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἔτους ζωῶ γω ἰνδ. ιγ'. μηνὶ Αὐγούστῳ κβ Θεολογία 19».

5) Θεοδόσιος τῷ 1578, ἀναφερόμενος ὡς ἐπισκοπεθεὶς ἐν Πάτραις τὸν ἐκέισε μεταβάντα Πατριάρχην Ἱερεμίαν τὸν Α'. (Ἱστορία Πατρῶν Θωμοπούλου σελ. 353 καὶ Acta Patriarchatus... Τόμος Ε'. σελ. 178).

6) Ἀρσένιος τῷ 1582, ὡς μαρτυρεῖται ἐξ ἐνὸς ἐγγράφου καθορίζοντος λεπτομερῶς τὰ ὅρια τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ ὑπογραφομένου οὐ μόνον ὑπ' αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ σημαινόντων λαϊκῶν τῆς Ἐπισκοπικῆς

περιφέρειας (Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη Τόμος 7) σελ. 546).

7) Λεόντιος καὶ 8) Ἡλίας, ἀδελφῶν χρόνων, πιθανὸν περὶ τὸ 1600.

9) Παρθένιος, εἰς ὃν ἀπευθύνεται Πατριαρχικὸν συγγίλιον τοῦ 1638 καὶ ἀποδέχεται τὴν παραίτησιν τοῦ Μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνους.

10) Ἀρσένιος καθαιρεθεὶς τῷ 1640 διὰ Πατριαρχικοῦ συγγιλίου.

11) Κωνσταντῖνος, εἰς ὃν πέμπονται δύο Πατριαρχικὰ συγγίλια τοῦ 1654 καὶ διὰ μὲν τοῦ ἐνὸς προάγεται ἡ Ἐπισκοπὴ Κερνίτσης εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, τὸ δὲ ἄλλο εἶναι ὑπόμνημα πρὸς αὐτὸν (Κωνσταντῖνον) ἀντὶ τοῦ πρώτου ἐπιστατοῦντος Ἀρσενίου (τοῦ ἀνωτέρω).

12) Λεόντιος τῷ 1690.

13) Ἡλίας (ὁ Μηνιατῆς). Ὁ μέγας οὗτος καὶ γνωστός ἐκ Κεφαλληνίας Ἱεροκήρυξ καὶ Θεολόγος ἐγένετο Ἐπίσκοπος Κερνίτσης οὐχί, διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Μάρκου Λορεδίνου, Βενετοῦ Διοικητοῦ τῆς Πελοποννήσου, διότι ἡ κατὰ τὰ ἔτη 1687-1717 ἐν Πελοποννήσῳ κυριαρχία τῶν Βενετῶν κατήργησεν ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἐν Πελοποννήσῳ κυριαρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ Ἡλίας Μηνιατῆς ἐποίμανε τὴν Ἐπισκοπὴν Κερνίτσης ἀπὸ τοῦ 1711 μέχρι τοῦ 1714, ὅτε ἀσθενήσας μετέβη εἰς Πάτρας, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὴν 1 Αὐγούστου 1714. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ μεταφερθὲν ὑπὸ τοῦ πατρός του Φραγκίσκου ἐτάφη ἐν Ληξουρίῳ, ὅπου μέχρι τοῦ νῦν σώζεται ὁ τάφος του (Ἱστορία Καλαβρύτων Γ. Παπανδρέου σ. 45).

14) Δανιήλ. Οὗτος ἦτο Ἐπίσκοπος τῷ 1769 καὶ μέτοχος τῆς τότε Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Τούρκων ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης (Μ.Ε. Ἐγκυκλοπαίδεια Τόμος ΙΓ'. σελ. 520).

15) Παρθένιος ἐπισκοπεύσας μετὰ τὸν Δανιήλ καὶ ἀφιερῶσας πολύτιμον ἀρχιερατικὸν σάκκον εἰς τὴν Μοῆν τῷ Μ. Σπηλαίῳ κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπιγραφὴν γενομένην ἐν ἔτει 1776.

16) Κύριλλος, ἐνθρονισθεὶς τῷ 1785. Σώζεται ἀποτύπωμα τῆς σφραγίδος του ἐν τῇ σελ. 2 τοῦ ἱστορικοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀνδρ. Λόντου, ἐν ἣ ἀναγράφονται Τουρκιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ τὰ ἑξῆς: «Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κερνίτσης Κύριλλος 1785 (τοῦτο εἶναι τὸ ἔτος τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του)».

17) Κερνίτσης Προκόπιος. Καὶ τῆς τούτου σφραγίδος ἀποτύπωμα σώζεται ἐν σελ. 5 τοῦ ἱστορικοῦ ἀρχείου Ἀνδρ. Λόντου, καθ' ὃ «ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κερνίτσης Προκόπιος 1801» δηλοῦται ὅτι ἐγκαθιδρύθη ἐν τῷ θρόνῳ του τῷ 1801. Ὁ Ἐπίσκοπος οὗτος ἐπέζησεν ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1821 καὶ μετέσχεν ἀρχικῶς τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνος, εἰς τὸν ὅποιον προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας. Τῇ 23 Μαρτίου ἐκκινήσας ἐκ Νεζεράων μετὰ τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ τοῦ Ἀνδρ. Ζαΐμη ἐχώρησαν εἰς Πάτρας, ὅπου ὑψώσαν τὴν σημαίαν τῆς Ἐλευθερίας τὴν 24 Μαρτίου (Ἱστορία Καλαβρύτων Γ. Παπανδρέου σελ. 47).

Ἐπίσης ὁ Κερνίτσης Προκόπιος ὑπέγραψεν ἐν Πάτραις μετὰ τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ ἄλλων διαπρεπῶν ἀνδρῶν καὶ πατριωτῶν ἐνθέρμων, τὴν περίφημον

ἐκείνην προκήρυξιν πρὸς τοὺς Προξένους τῶν Χριστιανικῶν Δυνάμεων, τὴν ἐπομένην τῆς κηρύξεως τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξηγοῦσι τοὺς λόγους, οἵτινες ὤθησαν αὐτοὺς εἰς τὸ ἀποφασιστικὸν διάβημά των καὶ ἦτις ἔχει ὡς ἑξῆς: «Οἱ Ἕλληνες τυραννοῦμενοι πάντοτε ἐπὶ πλέον ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι ὠρκίσθησαν νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσωσιν, ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως ν' ἀποσεισῶσι τὸν ζυγὸν ἢ ν' ἀποθάνωσιν. Ἠγέρθημεν νὰ λάβωμεν τὰ δίκαιά μας καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι πᾶσαι αἱ Χριστιανικαὶ Δυνάμεις θὰ γνωρίσωσι τὴν δικαιοσύνην τοῦ ἀγώνος μας καὶ ὄχι μόνον δὲν θὰ παρεμβάλωσι προσκόμματα εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ θὰ μᾶς βοηθήσωσιν ἀναπολοῦσαι ὅπσον οἱ πρόγονοί μας ὠφέλησαν τὴν ἀνθρωπότητα. Ταῦτα κοινοποιοῦντες πρὸς ὑμᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς προμηθεύσητε τὴν εὐνοίαν τῆς Αὐγούστης Αὐλῆς σας.

26 Μαρτίου

† Ὁ Π. Πατρῶν Γερμανὸς

† Ὁ Κερνίτσης Προκόπιος.

Ἀνδρέας Ζαΐμης

Ἀνδρέας Λόντος

Μπενιζέλος Ρούφος

Σ. Θεοχαρόπουλος

Ἰωάν. Παπαδιαμαντόπουλος.

Τῇ 3 Ἀπριλίου 1821 ὁ Κερνίτσης Προκόπιος, καταληφθεὶς τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν ὑπὸ τοῦ Γιουσούφ Πασσᾶ, ἐπέστρεψε μετὰ τῶν συναγωνιστῶν του στρατιωτικῶν καὶ πολιτῶν εἰς Καλάβρυτα καὶ ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ μετ' αὐτῶν συνεργαζόμενος μετ' ὑπερέτρου ζήλου καὶ ἀκαταβλήτου ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποθέσεως, μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπισυμβάντος τῷ 1824.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προκοπίου ἀνέλαβε τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἐπισκοπῆς ὁ Μητροπολίτης Π. Πατρῶν Γερμανὸς. Οὗτος διώρισεν γενικὸν ἐπίτροπόν του εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων τὸν Ἀρχιδιάκονον Γαβριήλ Ἀντωνιάδην.

Ἀποθανόντος τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ τῇ 30ῃ Μαΐου 1826, ἐξηκολούθησεν ἐπιτροπεύων ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων ὁ ὡς ἄνω Ἀρχιδιάκονος Γαβριήλ μέχρι τοῦ 1833 (Θεολογία 1933 σελ. 252 κ. ἑξῆς).

Τῷ 1833 ἐπίσκοπος Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων ἐγένετο ὁ Βαρθολομαῖος ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου πρώην Μοσχωνησίων.

Ἐν ἔτει 1834 ἡ Ἐπισκοπὴ ὠνομάσθη Κυναίτης καὶ ἡ ὅλη Ἐπαρχία, Ἐπαρχία Κυναίτης, ἀπὸ δὲ τοῦ 1840 ὠνομάσθη πάλιν Ἐπαρχία Καλαβρύτων. (Μ.Ε. Ἐγκυκλ. Τόμος ΙΓ'. σελ. 520).

Ὁ ὡς ἄνω Ἐπίσκοπος Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος κατὰ τὴν μετὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα διοικητικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν διαίρεσιν καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀνεγνωρίσθη τῷ 1852 ὡς πρῶτος ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.

(Ἱστορία Καλαβρύτων Γεωργ. Παπανδρέου σελ. 77)

† Ὁ Κερνίτσης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΑΠΕΔΕΧΕΤΟ Ο ΙΕΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΤΟ ΠΑΠΙΚΟΝ ΠΡΩΤΕΙΟΝ;

Γ'

Οὐ μόνον δὲ ὡς πρεσβύτερος ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀλλὰ καὶ ὡς ἀρχιεπίσκοπος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ ἱερός Χρυσόστομος οὐδεμίαν διτύπωσεν ἄποψιν καὶ εἰς οὐδεμίαν προέβη πράξιν²⁹. δι' ὧν νὰ ἀναγνωρίζῃ οἰονδήποτε πρωτεῖον εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης. Οἱ ῥωμαιοκαθολικοὶ ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς ἀπόψεώς των τὰς δύο ἐπιστολάς³⁰, ἅς ἀπέστειλεν ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας πρὸς τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον, δι' ὧν παρεκάλει αὐτόν, ὅπως μεσολάβησιν καὶ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀνατραπέυσης κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως διὰ τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου. Εἰς τὴν παράκλησιν αὐτὴν διαβλέπουν τινὲς τῶν ῥωμαιοκαθολικῶν τὴν ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου ἀναγνώρισιν τῆς ἀνωτάτης αὐθεντίας τοῦ Πάπα ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, δεδομένου μάλιστα ὅτι ὁ Χρυσόστομος ἐπεκαλεῖτο τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα, διότι ἐπρόκειτο περὶ ζητήματος, ὅπερ ἀφώρα εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν. «Καὶ γὰρ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης σχεδὸν ἀπάσης ὁ παρὼν ὑμῶν ἀγὼν πρόκειται, ὑπὲρ τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς γόνυ κατενεχθεισῶν, ὑπὲρ λαῶν διασπαρέντων, ὑπὲρ κλήρων πολεμουμένων, ὑπὲρ ἐπισκόπων φυγαδευομένων, ὑπὲρ θεσμῶν πατέρων παραβαθέντων. Διὸ καὶ παρακαλοῦμεν ὑμῶν τὴν ἐμμέλειαν καὶ ἄπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις, ὅσῳ πλείον ἢ ζήτησιν, τοσοῦτω πλείονα ἐπιδειξάσθαι τὴν σπουδὴν»³¹. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα οὐ μόνον καταρρίπτεται ἐξ ἑαυτοῦ, δεδομένου ὅτι τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν ἀπαράλλακτον ἀπέστειλεν ὁ Χρυσόστομος καὶ πρὸς δύο ἄλλους ἐπισκόπους τῆς Δύσεως, πρὸς τὸν Μεδιολάνων Βενέριον καὶ τὸν Ἀκηλυτίας Χρωμάτιον³², ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει στρέφεται ἐναντίον τοῦ παπικοῦ πρωτείου, διότι ἡ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀποστολὴ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς καὶ εἰς τοὺς δύο ὡς ἄνω ἐπισκόπους ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Χρυσόστομος

οὐδὲν ὡς ἀπεδέχετο τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ρωμαίου ποντίφηκος πρὸς ἐκδικασίαν τῆς ὑποθέσεώς του³³. Ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ σημειοῦμεν, ὅτι ἐκ τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἰννοκεντίου πρὸς τὸν Χρυσόστομον καὶ τὸν Θεόφιλον Ἀλεξανδρείας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐμφαίνεται σαφέστατα, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἰννοκέντιος ἐφρόνει τότε, ὅτι τὸ μόνον ἀρμόδιον ὄργανον πρὸς ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας προβλημάτων ἦτο ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος, οὐδεμίαν δὲ ἀξίωσιν προέβαλε κυριαρχίας ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας³⁴. Οὕτω γράφων ὁ Ἰννοκέντιος πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐτόνιζεν, ὅτι «ἀναγκαῖα ἐστὶ διάγνωσις συνοδική, ἣν καὶ πάλαι ἐφῆμεν συναθροιστέαν, μὲν γὰρ ἐστὶν, ἣτις δύναται τὰς κινήσεις τῶν τοιούτων καταστέλλαι καταιγίδων... Καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς πολλὰ σκεπτόμεθα, ὅν τρόπον ἡ σύνοδος οἰκουμενικὴ συναχθεῖ, ὅπως τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ αἱ ταραχῶδεις κινήσεις παύσωνται»³⁵.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται σαφές, ὅτι οὐδαμοῦ ὁ ἱερός Χρυσόστομος λαμβάνει θέσιν ὑπὲρ τοῦ παπικοῦ πρωτείου, τὰ δὲ ὑπὸ ῥωμαιοκαθολικῶν προβληθέντα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀποδοχῆς τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἀποδεικνύονται ὅλως ἀβάσιμα καὶ ἀσύστατα, μὴ κείθοντα οὐδὲ τοὺς ἐκ τῶν ὁμοδόξων αὐτῶν πλέον ἀντικειμενικούς ἐρευνητάς³⁶. Μὴ δυνάμενοι κατὰ ταῦτα οἱ

33. Ὡς δὲ ὁρθῶς παρατηρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ ῥωμαιοκαθολικὸς Baur, ἐνθ' ἄν. σελ. 290, ἐὰν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόδειξις τῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀναγνωρίσεως τοῦ παπικοῦ πρωτείου τὸ γεγονός τῆς προσφυγῆς εἰς τὸν Πάπαν Ρώμης, διότι ἐπρόκειτο περὶ ζητήματος, ἀφορώντος τὴν οἰκουμενικὴν Ἐκκλησίαν, τότε κατὰ τὴν αὐτὴν λογικὴν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀναγνώριζε πρωτεῖον καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον Θεσ/νίκης κ.λ.π., διότι γράφων καὶ πρὸς αὐτόν ἐτόνιζεν, ὅτι πρέπει νὰ ἐπέμβῃ καὶ ἐνδιαφερθῇ, διότι πρόκειται περὶ οἰκουμενικοῦ προβλήματος. Ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡ προσφυγὴ αὐτῆ τοῦ Χρυσοστόμου εἰς περισσοτέρους ἐπισκόπους οὐδὲν ἕτερον ἀποδεικνύει ἢ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ὅτι διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν γενικωτέρων προβλημάτων, ἄτινα ἀφοροῦν εἰς τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ἀρμόδιοι εἶναι ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι αὐτῆς, συνεργόμενοι ἐν οἰκουμενικῇ συνόδῳ.

34. Πρβλ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Σχέσεις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πρὸς τὴν Ρώμην, [ἐν Νέα Σιών, τομ. 3, 1906, σελ. 237.

35. Ἰννοκέντιος ἐπίσκοπος Ρώμης πρεσβύτερος... Κων/πόλεως. P.G. 52, 538 Πρβλ. ἐπιστολὴν Ἰννοκεντίου πρὸς Θεόφιλον, ἐν Παλλαδίῳ, ἐνθ' ἄν. κεφ. Γ' P.G. 47, 12 ἐξ.

36. Πρβλ. καὶ τὰ ὅσα ἀξιοσημείωτα περὶ τῆς θέσεως ἐναντί τοῦ παπικοῦ πρωτείου τῆς Ἀνατ. Ἐκκλησίας παρατηρεῖ ὁ P. Batiffol, Cathedra Petri (Unam Sanctam, 4) Paris 1938, σελ. 75 ἐξ: «je crois que l' Orient realisait mal la primauté romaine. L' Orient n' y voyait pas ce que Rome y voyait et ce que l' Occident y voyait avec Rome c' est savoir une continuation de la primauté de S. Pierre sur sa cathedra, il était Pierre perpétué, investi de sa responsabilité et de son pouvoir. L' Orient n' a jamais compris cette perpétuité. S. Basile l' ignore autant S. Gregoire de Naziance, autant S. Jean Chryso,

29. Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Chr. Baur, ἐνθ' ἄν. τομ. I, σελ. 291 διατυπωθεῖσαν ἄποψιν, καθ' ἣν ἡ ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου εὐθύς ὡς ἀνήλθεν οὗτος εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, μεσολάβησις πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς Ρώμης σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας ἀποτελεῖ σοβαρὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου τῆς ὅλως ἰδιαζούσης θέσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, παρατηροῦμεν, ὅτι ἀποτελεῖ, λογικὸν ἀκροβατισμὸν ἢ προσπάθεια τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπον συνδέσεως τοῦ γεγονότος τούτου πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀποδοχῆς τοῦ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Τὸ μοναδικὸν κίνητρον, τὸ ὁποῖον ὤθησε τὸν Χρυσόστομον πρὸς τὴν πράξιν ταύτην, δὲν εἶναι ἕτερον ἢ ὁ βαθὺς πόθος του διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ πεποίθησις του, ὅτι «τὸν Ἐκκλησίας προστώτα οὐκ ἐκείνης μόνως κήδεσθαι δεῖ τῆς παρὰ τοῦ Πνεύματος ἐγχειρισθείσης αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην κειμένης». Εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Εὐστάθιον..., 3. P.G. 50, 602.

30. P.G. 52, 529—536.

31. Ἰννοκεντίου ἐπισκόπου Ρώμης, ἐπιστ. 2α P.G. 52, 536.

32. P.G. 52, 536. Πρβλ. Altaner, Patrologia, ἐκδ. 4η, Freiburg im Br. 1955 σελ. 288,

ρωμαιοκαθολικοί νά θεμελιώσουν τὸ παπικὸν πρωτεῖον ἐπὶ ῥητῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου, τονίζουσι οἱ σοβαρότεροι καὶ πλέον ἀντικειμενικοὶ ἐξ αὐτῶν, ὅτι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Χρυσόστομου ναὶ μὲν δὲν ὑπάρχει ῥητὴ καὶ σαφὴς ἀναγνώρισις τοῦ παπικοῦ πρωτείου, δύναται τις ὅμως νά διδῆ εἰς αὐτὴν τὰς προϋποθέσεις, αἵτινες ὁδηγοῦν πρὸς τὸ παπικὸν πρωτεῖον. Ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἔφρασε κατ' αὐτοὺς μέχρι τῶν προθύρων τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ παπικοῦ πρωτείου, ἀλλὰ δὲν προέβη τοῦλάχιστον ῥητῶς εἰς τὸ ἀποφασιστικὸν πρὸς αὐτὸ βῆμα³⁷. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ οὐσία τῆς περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλίας τοῦ ἱ. Χρυσόστομου ὁδηγεῖ εὐθέως εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα, ἀλλὰ καὶ ἡ πλάνη καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν πλέον ἀντικειμενικῶν ἐκ τῶν ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων. Διότι ἀπλούστατα τὸ παπικὸν πρωτεῖον ἀντιστρατεύεται πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν περὶ οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου.

II

Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον ἀποτελεῖ «μυστήριον μέγα», ἀποκαλυφθὲν «ὅτε ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ «ὄντως μυστηρίου», τοῦ «χρόνους αἰωνίους σεσιγημένου» καὶ «ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν»³⁸. Ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ Κυρίου μετὰ τῆς Ἐκκλησίας διορᾷ ὁ Χρυσόστομος τὸ συντελεσθὲν μέγα μυστήριον. «Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων γενόμενον· ὅταν δὲ ἴδω εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸ συμβαῖνον τότε ἐκπλήττομαι, τότε θαυμάζω»³⁹. Τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἡ μέγα μυστήριον, διότι ὁ Χριστὸς «Ἐκκλησίας σάρκα ἀέλαβε»⁴⁰ καὶ «καθάπερ τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἦνωται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ ἡμεῖς αὐτῷ διὰ τοῦ ἄρτου τούτου ἐνούμεθα»⁴¹. Ὁ Κύριος

διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς σταυρικῆς Αὐτοῦ θυσίας οὐ μόνον ἐθεμελίωσε τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ συνεδέθη ἀρρήκτως μετ' αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία κατέστη τὸ τίμιον Σῶμα⁴² τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἄνευ σπίλου ἢ ρυτίδος Νύμφη⁴³ Αὐτοῦ. Ὅπως δὲ τὸ σῶμα ἀποτελεῖ μετὰ τῆς κεφαλῆς ἐνότητά ἀδιάσπαστον, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. «Καθάπερ γὰρ καὶ σῶμα καὶ κεφαλὴ εἰς ἐστὶν ἄνθρωπος, οὕτω τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Χριστὸν ἐν ἔφησεν εἶναι»⁴⁴. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπετεύχθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ τελεία Κοινωνία τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, πραγματοποιηθεῖσθαι ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἄνευ ἀποστάσεως περιχωρήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ Θεῷ καὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. «Γένος ἐγένετο ἐν, Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων»⁴⁵ διακηρύττει ὁ θεὸς Χρυσόστομος, «ἄνθρωπος γὰρ ἐγένετο ὁ Θεὸς καὶ Θεὸς ὁ ἄνθρωπος»⁴⁶. Εἶναι τόσον στενὴ καὶ ὑπὲρ λόγον ἡ ἔνωσις τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε δὲν εἶναι κατανοητὸς ὁ Χριστὸς ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντιστρόφως, διότι «τὸ πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ ἢ Ἐκκλησία. Καὶ γὰρ πλήρωμα κεφαλῆς σῶμα καὶ πλήρωμα σώματος κεφαλῆ»⁴⁷.

Κατὰ ταῦτα ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μοναδικὸς καὶ ὑπερκόσμιος ὀργανισμὸς, τὸν ὅποιον συνιστοῦν καὶ συνθέτουσι καὶ διαμορφοῦν ἀδιάσπαστως συνηνωμένοι δύο παράγοντες, ὁ θεὸς παράγων ἐξ ἑνὸς καὶ ὁ ἀνθρώπινος παράγων ἐξ ἑτέρου. Πᾶσα προσπάθεια θεωρήσεως καὶ ἐρεύνης τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει ἀποκλειστικῶς τοῦ ἑνὸς παράγοντος καὶ δὴ τοῦ δρατοῦ καὶ ἀνθρωπίνου ἀποτελεῖ πλάνην βαρυτάτην. «Μὴ γὰρ μοι τοῦτο ἴδης, ὅτι ἐν γῆ ἐστῆκεν ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' ὅτι ἐν οὐρανῷ πολιτεύεται...»⁴⁸ Ἐκεῖ ἡμῶν τὸ πολίτευμα καὶ ἡ ζωὴ. Ζωὴ γὰρ ἡμῶν κερκται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Οὐδὲ γὰρ γῆν οἰκοῦμεν, ἀλλὰ μετέστημεν πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ»⁴⁹. Μόνον διὰ τῆς θεωρήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦ ἐνιαίου καὶ ἀδιαίρετου θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, δύναται νά δοθῇ ἡ λύσις εἰς τὰ θεμελιώδη προβλήματα, ἅτινα ἀφοροῦν οὐ μόνον εἰς τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μορφήν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν διοργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας⁵⁰. Τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀλήθειαν διατυπώνει ἐπιγραμματικώτατα ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: «ἐπὶ γῆς τὸ ποιμνιον καὶ ὁ ποιμαίνων ἐν οὐρανῷ»⁵¹.

Ἡ βασικῆς σπουδαιότητος διαπίστωσις αὕτη τῆς διδασκαλίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου ἀποτελεῖ τὴν ἀδαμαντίνην βάσιν, ἐφ' ἧς καὶ μόνον εἶναι δυνατὸς ὁ ὀρθὸς προσδιορισμὸς καὶ τῆς μορφῆς τοῦ

stome. L' autorité de l' Evêque de Rome est une autorité de première grandeur mais on ne voit jamais qu' elle soit pour l' Orient une autorité de droit divin. Quel dommage qu' un point si fondamental n' ait pas été fixé par une discussion pleine et par un concile oecuménique, aux siècles ou l' on était uni encore!».

37. Τὴν ἀποφιν ταύτην διετύπωσεν ἐπιγραμματικῶς ὁ Chr. Baur, (ἐνθ' ἄν. τομ. I σελ. 291) ὡς ἐξῆς: «Der Ansatz, die Knospe war da, aber die Rose ist später aufgegangen».

38. Πρβλ. τὸ κεφ. Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ μυστήριον μέγα, ἐν Κων. Μουρατίδου, Ἡ οὐσία καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διδασκαλίαν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου. Ἐν Ἀθήναις 1958 σελ. 41-67.

39. «Ἐγκώμιον εἰς Μάξιμον...» 3. P.G. 51, 230.

40. Ὁμιλία πρὸς τῆς ἐξορίας, 2. P.G. 52, 429.

41. Εἰς Α' Κορ. ὁμιλ. 24,2 P.G. 61,200. Πρβλ. αὐτόθι: «Ὁ ἄρτος, ἐν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ; Διὰ τί μὴ εἶπε, Μετοχή; Ὅτι πλέον τι δηλώσαι ἠβουλήθη καὶ πολλὴν ἐνδείξασθαι τὴν συνάφειαν... Εἰπὼν γὰρ κοινωνία τοῦ σώματος ἐζήτησε πάλιν ἐγγύτερον τι εἰπεῖν: διὸ καὶ ἐπήγαγεν, ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σώμα ἐσμεν οἱ πολλοί. Τί γὰρ λέγω κοινωνίαν; φησὶν: αὐτὸ ἐσμεν ἐκεῖνο τὸ σῶμα. Τί γὰρ ἐστὶν ἄρτος; Σῶμα Χριστοῦ. Τί δὲ γίνονται οἱ μεταλαμβάνοντες;

42. Πρβλ. εἰς Α' Κορ. ὁμιλ. 8,4. P.G. 61,72. Εἰς Ἐφεσ. ὁμιλ. 3,2. P.G. 62,26 κλπ.

43. Εἰς Ψαλμ. 5,2. P.G. 55,63 κλπ.

44. Εἰς Α' Κορ. ὁμιλ. 30,1. P.G. 61,250.

45. Εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου... 16. P.G. 52,789.

46. Εἰς Α' Τιμ. ὁμιλ. 11,1. P.G. 62,55.

47. Εἰς Ἐφεσ. ὁμιλ. 3,2. P.G. 62,26.

48. Εἰς τὸ ῥητὸν «Ἐγένετο...» ὁμιλ. 4,2. P.G. 56,121.

49. Εἰς Ψαλμ. 143,3. P.G. 55,461.

50. Πρβλ. Eichmann-Mersdorf, Lehrbuch des Kirchenrechts auf Grund des Codex Juris Canonici έκδ. 7η. Paderborn 1953. τομ. I σελ. 21.

51. Εἰς τὸν ἄγιον μάρτυρα Ρωμανόν, λόγ. 2,3. P.G. 50,616.

πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ τοῦ περὶ παπικῶν πρωτείου προβλήματος. Δέον δηλ. νὰ τοποθετησώμεν καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἐνὸς θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ νὰ ἴδωμεν ἂν ἐναρμονίζεται ὁ παπικὸς θεσμός, ἥτοι ἡ συγκέντρωσις ἀπάσης τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξουσίας εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος καὶ νὰ ἐνσαρκώσῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν Ἐκκλησίαν, πρὸς τὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου καθιδρύματος. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιβάλλεται ὁ ἔστω καὶ ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς προσδιορισμὸς τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἱ. Χρυσόστομου, θέσεως καὶ ἀποστολῆς τοῦ θεοῦ παράγοντος ὡς καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου τοιούτου καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους σχέσεως αὐτῶν.

Τὸ θεῖον ἀποτελεῖ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πηγὴν καὶ τὸ κέντρον καὶ τὴν ζωοποιὸν αὐτῆς ἀρχήν. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζῶν ὀργανισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀντλεῖ συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως τὴν ὑπαρξιν καὶ συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν του ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ κεφαλῆς.⁵² Ὑπερτάτη ἀρχή, ἡ ὁποία ἀσκει τὴν ἀληθῆ καὶ πλήρη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξουσίαν, εἶναι ἡ Ἁγία Τριάς,⁵³ ἥς τὰ τρία Πρόσωπα ἀδιενείμαντο τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν Πατῆρ καὶ Υἱὸς καὶ Ἁγιον Πνεῦμα⁵⁴. Ἡ Ἐκκλησία ὡς θεῖος καὶ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς ἀναφέρεται κατὰ τὴν βαθυτέραν τῆς οὐσίας εἰς τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀγάπην τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἥτις διαμορφοῦ καὶ τε-

λειοῖ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ προσδίδει αὐτῇ τὸ οὐσιαστικώτερον περιεχόμενον τῆς. Ἀκριβῶς δὲ ἡ θεώρησις τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως τῆς Ἁγίας Τριάδος ἀποτελεῖ τὸ ἐπιστέγασμα καὶ τὸ ἀποκαρύφωμα τῆς περὶ τῆς οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου.⁵⁵

Ὁ Χρυσόστομος ἐξαίρων τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Πατῆρ εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ καὶ ἡ πηγὴ πάσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξουσίας καὶ ἡ κεφαλὴ πάντων, ὑπογραμμίζει τὴν ὅλως ἰδιάζουσαν θέσιν, ἣν κατέχει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, (ὁ τῷ Πατρὶ ὄμοιος κατὰ τὴν οὐσίαν, δι' οὗ τὰ πάντα παρήχθη)⁵⁶. Διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του καὶ τῆς σταυρικῆς θυσίας καὶ τῆς ἐνδόξου ἀναστάσεώς Του ἐξεπλήρωσεν ὁ Κύριος τὴν τριπλῆν διακονίαν Αὐτοῦ, ἥτοι τὴν προφητικὴν, τὴν ἱερατικὴν καὶ τὴν βασιλικὴν, καὶ ἐθεμελίωσε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν ἐπὶ γῆς βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, γενόμενος, ὡς εἶδομεν, κεφαλὴ καὶ νυμφίος αὐτῆς. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐξουσιοδότησις τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν Ἐπισκόπων,⁵⁷ ὅπως συνεχίσουν τὴν προφητικὴν καὶ ἀρχιερατικὴν καὶ βασιλικὴν Αὐτοῦ διακονίαν, οὐδόλως ὑποδηλοῦ, ὅτι ὁ Κύριος δὲν εἶναι ὁ συνεχῶς παρὼν⁵⁸ καὶ πρᾶγματι καὶ ἀληθῶς κυβερνῶν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ὁ μόνος καὶ ἀληθὴς ἀρχιερεὺς⁵⁹ καὶ διδάσκαλος καὶ βασιλεὺς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Κύριος ὡς βασιλεὺς καὶ ἀόρατος τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴ συνεχίζει τὴν ὑπ' αὐτοῦ δακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τὴν κατευθύνει πρὸς τὸν τελικόν τῆς θριάμβου. Ἡ ἱστορία τῆς στρατευομένης Ἐκκλη-

52. Πρβλ. εἰς Ἐφεσ. ὁμιλ. 11,3 P.G. 62,83. «Ἀληθεύοντες δέ, φησίν, ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, φησί, συναρμολογούμενον καὶ συμβιβάζομενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ εἰς ἑκάστον μέλος, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ... Ὁ δὲ φησι, τοῦτό ἐστι. Καθάπερ τὸ πνεῦμα τὸ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου καταβαίνειν, τὸ διὰ τῶν νεύρων (τῶ) αἰσθητικῶν, οὐχ ἀπλῶς δίδωσι πᾶσιν, ἀλλὰ κατὰ ἀναλογίαν ἐκάστου μέλους... Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς καθάπερ γὰρ μελῶν τῶν ψυχῶν εἰς αὐτὸν ἀνηρημένων ἢ πρόνοια αὐτοῦ καὶ ἡ χορηγία τῶν χαρισμάτων κατὰ ἀναλογίαν ἐν μέτρῳ, τὴν ἐνὸς ἐκάστου μέλους αὐξήσιν ποιεῖται... Τὸ πνεῦμα ἄνωθει ἐπιπροσεύμενον ἀφθόνως καὶ πάντων ἀπτόμενον τῶν μελῶν καὶ χορηγούμενον ὡς ἕκαστον δύναται δέξασθαι, οὕτως αὐξεται».

53. Ἡ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος διακυβέρνησις τῆς Ἐκκλησίας, οὐσα προῖδν τῆς μιᾶς θελήσεως τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ εἶναι κοινὴ τοῖς προσώποις, ἐν τούτοις ἰδιάζουσι τοῖς προσώποις ἐκάστοις ἄλλαι ἐνέργειαι. Πρβλ. Ἰω. Κ α ρ μ ἰ ρ η, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἐπιστ. Ἐπετηρίδι τῆς Θεολ. Σχ. Παν/μίου Ἀθηνῶν 1957 σελ. 80 ἐξ. Χ. Ἀ ν δ ρ ο ὑ τ σ ο υ, Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1907, σελ. 76 καὶ αὐτόθι σελ. 77 «Σημειωτέον ὅμως καλῶς, ὅτι ἡ τοιαύτη ἰδίᾳ ἐνέργεια τῶν προσώπων δὲν πρέπει νὰ νοηθῆ διηρημένη, ὥστε ἕκαστον πρόσωπον ἐνήργει μεμονωμένως» ὡς εἶπομεν, ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς ἔργοις καὶ τὰ τρία πρόσωπα συμμετέχουσι κατὰ τὸν γνωστὸν κανόνα «opera ad extra sunt communia in divisa», καθόσον δηλ. α ὁ τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα εἶναι ἐνέργειαι τῆς μιᾶς τῆς θεότητος βουλῆσεως. Βύνόητον ὅμως, ὅτι τὰ πρόσωπα συμμετέχουσι κατὰ διάφορον τρόπον καὶ δὴ συμφάνως πρὸς τὴν ἰδίαν τάξιν καὶ ἀκολουθίαν, καθ' ἣν «ὁ Πατῆρ δι' Υἱοῦ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ποιεῖ τὰ πάντα». Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὑπογραμμίζει τοῦτο μὲν τὴν ταυτότητα τῆς θελήσεως καὶ ἐνεργείας τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦτο δὲ τὰς ἰδιαζούσας τοῖς προσώποις ἐκάστοις ἄλλας ἐνεργείας».

54. Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν... ὁμιλ. 1,2. P.G. 50,456.

55. Πρβλ. τὸ κεφ. Ἡ Ἁγία Τριάς ὑπερτάτη ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Κων. Μουρατίδου, Ἡ οὐσία καὶ τὸ πολίτευμα... ἐνθ. ἀν. σελ. 134-140.

56. Εἰς Γεν. ὁμιλ. 8,3. P.G. 53,72.

57. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἀποτελοῦν καὶ οἱ Ἀπόστολοι θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ οὐδόλως ἐξασθενεῖ τὴν θεμελιώδη ἀρχήν, ὅτι ὁ μόνος καὶ ἀληθὴς θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐνιαύσι καὶ ἀδιασπᾶστον θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ θεωρουμένης, εἶναι αὐτὸς ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ. «Θεμέλιον γὰρ ἄλλον, φησίν, οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ, φησί, συναρμολογουμένη. Ἐνταῦθα τὸ ἀκριβές ἐμφάνειν» (Εἰς Ἐφεσ. ὁμιλ. 6,1. P.G. 62,44).

58. Εἰς Ματθ. ὁμιλ. 90,2. P.G. 58,789 «Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Εἶδες αὐθεντιαν πάλιν; Οὐ μετ' ἐκείνων δὲ μόνον ἔπεν ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάντων τῶν μετ' ἐκείνους πιστευόντων. Οὐ γὰρ δὴ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος οἱ ἀπόστολοι μένειν ἔμελλον ἄλλ' ὡς ἐνὶ σῶματι διαλέγεται τοῖς πιστοῖς. Μὴ γὰρ μοι τὴν δυσκολίαν, φησίν, εἶπητε τῶν πραγμάτων. Ἐγὼ γὰρ εἰμι μεθ' ὑμῶν, ὁ πάντα ποιῶν εὐκόλου».

59. Πρβλ. εἰς Ἐβρ. ὁμιλ. 13,3. P.G. 63,105 ἐξ. «Ὁρᾶς, ὅτι εἰς τὸ κατὰ σάρκα τοῦτό φησιν; Ὅτε εἶδειεν αὐτὸν ἱερέα, τότε εὐκαίρως λέγει τὸ ἐντυγχάνειν. Ὡστε, καὶ σταν λέγη ὁ Παῦλος, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν τὸ αὐτὸ αἰνίττεται, ὅτι ἀρχιερεὺς ὢν ἐντυγχάνει... Τί ἐστιν εἰς τὸ παντελές; Μυστήριον τι μέγα αἰνίττεται. Οὐκ ἐνταῦθα μόνον, φησίν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ σφίζει τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ. Πῶς σφίζει; Πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν, φησίν... οὐ γὰρ ἄπαξ αὐτὸν ἐντυγχάνοντα τούτου τυχεῖν, ἀλλ' ἀεί... Τοιούτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπε ἀρχιερεὺς, ὁσιος, ἁκακος, ἁμιαντος, κειχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν». Πρβλ. Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα... ὁμιλ. 1,7. P.G. 49,380.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΤΑΙΣ ΦΥΛΑΚΑΙΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟΙΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ *

Ε' ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ

Είναι αληθές δι προβλημα των Φυλακων, εκ παραλληλου προς τοςα άλλα τα οποια αντιμετωπιζει η Πολιτεια, μελεταται εκαστοτε επισταμενος υπο των αρμοδιων οργανων της και παρουσιάζει βαθμιαια, εν τη συμπληρωσει των ελλειψεων και αναγκων προοδου. Και εαν επιβαλλεται η δημιουργια καλυτερων συνθηκων διαμονης, διαβιωσεως και απασχολησεως των κρατουμενων, προεχει ομως η ληψις παντος μετρου συντελουντος εις την σωφρονισμον, κατα τον εν κεντηται αλλωστε κυριον σκοπον η Φυλακη.

Απο της πλευρας της ηθικης, θρησκευτικης και γενικωτερον πνευματικου καταρτισμου, χει τον κυριον λογον η Εκκλησια, ητις εν προκειμενω δεν πρεπει να αγνοη, την πραγματικότητα, την ως εχουν αι Φυλακαι σημερον καταστασιν απο αποψεως εργατων και την εν αυταις συντελουμένην εργασιαν. Εαν εις τα προηγουμενα αρθρα μας ησχοληθημεν με θεματα σχετιζόμενα και με τ' ανωτερω η, προνειμαι να προτεινωμεν τα κατα την γνώμη μας ληπτεα μετρα δια την δυνατότητα της καλυτερας διεξαγωγης του εν ταϊς Φυλακαις και τοις Αναμορφωτικοις Κατ/σι συντελουμένου σημερον πνευματικου έργου της Εκκλησιας. Τα μετρα ταυτα δια να περισθει μονον εις αυτα, ειναι τα εξης.

1. Εκτος των υπαρχουσων δυο οργανικων θεσεων Μονιμων Κληρικων Θεολογων, να δημιουργηθη και τριτη τουλάχιστον, με εδραν την Θεσσαλονικην δια τας φυλακας της περιοχης.

2. Οι μονιμοι Θεολογοι εφημεριοι Φυλακων πρεπει να επανакτησουν την εξομειωσιν προς τους της Μ. Εκπαιδευσεως Καθηγητας, την οποιαν ειχον προ του Νόμου 1811-51, διότι τωρα προάχονται μέχρι του Τμηματάρχου Α', ενταχθέντες δια του Κώδικος Δ.Υ. εις την Δ' κατηγοριαν.

3. Να διορισθουν εκτακτοι εφημεριοι, εις τας

* Συνέχεια εκ της σελιδος 45.

σίας ως της πνευματικης επι γης βασιλειας ουδεν ετερον ειναι η η ιστορια του θριαμβου του Βασιλεως Χριστου. «Βασιλευς μέγας, δε την οικουμένην απασαν ουρανόν εποίησε και βαρβάρους φιλοσοφειν παρεσκευασε και αγγελους μιμεισθαι προυτρεψεν. Υπέταξε λαους ημιν και εθνη υπο τους πόδας ημων. Ω! του θαύματος! τους σταυρώσαντας, τούτους επεισε προσκυνειν, τους υβριζοντας, τους βλασφημουντας, τους λιθοις προσηλωμενους, τούτους εδίδαξε και ψυχας προσεσθαι κατα το αυτω δοκουν. Ου γαρ των αποστολων ην το κατόρθωμα, αλλά του προοδοποιουντος αυτους και την αυτων κινουντος ψυχην»⁶⁰.

(Συνεχίζεται)

Κ. Δ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

60. Εις Ψαλμ. 46,3. P.G. 55,212.

φυλακας, τουλάχιστον τας εχουσας αριθμον κρατουμενων ανω των 200 (σημερον υπηρετουν 3 μονον).

4. Να συνεχισθουν τα μαθήματα των εις τας φυλακας χριστιανικων Ομιλων, ενισχυόμενων δια της συνδρομης των Εκκλησιαστικων και εκπαιδευτικων αρχων και οργανων.

5. Να συνεχισθη το εν τοις Αναμορφωτικοις Σχολειοις αρρενων και θηλεων, ενθα φοιτουν υπερ τους 600 τροφιμοι, το σημερον επιτελουμενον κατηχητικον και πνευματικον εργον, το οποιον θελει διοργανωθη δια του διορισμου Κληρικου θεολογου, εν προβλεπει το υπο ψηφισιν νομοσχεδιον.

6. Να δικτηρηθη ο απο 20ετίας υφιστάμενος θεσμος των Μοναχων Φυλακων των Γυναικειων Φυλακων, ως αποδωσας σωφρονιστικως, ενισχυόμενος και δι' άλλων μοναχων και προσοντοχων, ει δυνατον.

7. Να συνεχισθουν αποστελλόμενα «Η Φωνη του Κυριου» και ει τι άλλο θρησκευτικον έντυπον και εποικοδομητικον βιβλιον, ως και επαρκη αντίτυπα Καινων Διαθηκων και Γραφων, σπερ προβλεπει και το Καταστατικον του υπο την αιγίδα της Αποστολικης Διακονιας ιδρυθέντος Σωματειου «Ενωσις Φιλων Κρατουμενων».

8. Να δημιουργηθουν εις ολας τας Φυλακας βιβλιοθηκαι δια τους φυλακισμενους, των υπαρχουσων ανεφοδιαζόμενων εκαστοτε δι' εποικοδομητικων βιβλιων. Η φυλακη ως ειδος καθαρτήριο, αποβλεπει εις την ψυχικην εξυγιανσιν του κρατουμένου, οστις απαλασσόμενος απο το ψηλαφητον σκοτος της αγνοιας και κακιας πρεπει να ευρη να οδωση την πάμφωτον λεωφόρον της αρετης. Μέγας συντελεστής τούτου ειναι και το καλον βιβλιον, το διδακτικον, το εποικοδομητικον, που θα τέρψη τον φυλακισμενον, θα τον ανακουφιση, θα του φωτίση την εσκοτισμένην συνειδησιν και θα τον παραδειγματίση με τας υποδειγματικου περιεχομένου σελιδας του.

Δυστυχως παρ' ημιν δεν εξεδηλώθη κανένα ενδιαφέρον δια το βιβλιον του κρατουμένου. Και αυτη δε η προσπάθεια η μάλλον η εκκλησιας της κατα το 1940 συσταθείσης, «Εταιρειας δια το βιβλιον του φυλακισμένου» προς τους ανθρώπους των γραμμάτων και της τέχνης, δια να την συνδράμουν, δεν ευρε δυστυχως την προσήκουσαν απάντησιν. Και εαν τότε, λόγω της ενσκηψάσης βαρβαρου επιδρομης, δεν επραγματοποιήθη ο σκοπος της Εταιρειας, σημερον ομως επιβάλλεται κάτι να γίνη και ο κρατούμενος να εχη το βιβλιον του, το οποιον με την κυριαν τροφήν, ως ειπομεν, της Αγιας Γραφης, θα συντελέση και αυτω παράλληλα προς τα άλλα αναμορφωτικα μετρα εις τον σωφρονισμον του κρατουμένου, ούτως ωστε ουτος να εξέλθη μιαν ημέραν και ψυχικως ελεύθερος, επ' αγαθω και του εαυτου του, αλλά και της κοινωνιας.

9. Να διοργανωθη η ην προβλεπει το Σωματειον «Ενώσεως Φιλων κρατουμένων» προστασία κρατουμένων, ειδικως δια τους άπορους και στερουμένους

παντελῶς ἐπισκεπτηρίου, ἐπικουρουσῶν καὶ τῶν Διακονισσῶν κοινωνικῶν λειτουργῶν. Καὶ ὡς πρὸς τὴν τῶν ἀποφυλακιστομένων τσιαύτην, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ἐπιστέγασμα τοῦ ἐν τῇ φυλακῇ συντελουμένου μορφωτικοῦ ἔργου νὰ προνοῶσιν αἱ προστατευτικαὶ Ἐταιρεῖαι, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν δρᾶσίν των.

10. Ἄλλὰ τὰ ἀνωτέρω προτεινόμενα μέτρα οὐδὲν θὰ ἀποδώσουν, ἐὰν δὲν ὑπάρχη ἡ «ψυχὴ τοῦ ἔργου» τῆς πιστῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σωφ/χοῦ προγράμματος καὶ οὗτος εἶναι κυρίως «ὁ ποιμὴν ὁ καλός» ὁ ἔχων ἐπίγνωσιν τῆς ἐν τῆς Φυλακαῖς ἀποστολῆς του καὶ συναίσθησιν τῆς βαρυτάτης εὐθύνης διὰ νὰ ποιμάνῃ τοὺς ἐν φυλακαῖς ἀδελφοὺς ἐλαχίστους».

Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐκλογή τῶν ἰκανωτέρων διὰ τὸ πνευματικὸν καὶ κηρυκτικὸν ἔργον τῆς φυλακῆς. Πρόκειται περὶ ἐκπληρώσεως ὑπερτάτου καθήκοντος καὶ ὄχι ἀγγαρείας ὡς ἀφήνεται νὰ νοηθῇ, δι' ἧσων ἐλεγέ τις «ἡμεῖς ἀφήνομεν τὴν ἐνορίαν μας καὶ τὰς οἰκογενείας μας καὶ ἐρχόμεθα ἐδῶ. Ἔειπτε ἀξιοί, εἰσθε καλοὶ κ.λ.π. Ἡ, ὡς ἄλλος τις, με δόσιν φαρισαϊσμοῦ, ὠμίλει πάντοτε εἰς τρίτον πρόσωπον εἰς τὸν λόγον του «νὰ μετανοήσετε, νὰ διορθωθῆτε...κ.ο.κ.», ἕτερος δὲ ἐφιλοδόξει νὰ καλῇ «πνευματικὰ του τέκνα» τὰ πρὸς ἃ ἀπηλυθύνετο, φρονῶν ὅτι ἐξηγόρασε διὰ μιᾶς ὀμιλίας ἢ καὶ λειτουργίας τὸν τίτλον τοῦ πνευματικοῦ πατρός, δι' ἣν ὁ πολλὰ μοχθήσας θ. Παῦλος ἐλεγεν «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα» (Α' Κορ. δ' 15). Ὁ καλὸς πατὴρ ἔχει ἐπιτελέσει μέγα ἔργον ἐν Φυλακῇ ὅπου θὰ εὖρη καὶ κρατουμένους δεκτικoὺς καὶ με ἀνοιχτὴν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ χρόνον ἐπαρκῆ καὶ πολλοὺς ἄνευ ἀσχολίας διὰ νὰ διδάξῃ, νοουθετήσῃ, παραμυθῆσῃ καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὴν χαρὰν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν θὰ τοῖς φέρῃ.

Ἡ πολιτεία, ἐπιβάλλουσα ποινὰς θέτει, ὡς ὁ ἱατρὸς ὑπὸ περιορισμὸν καὶ κάθαρσιν τοὺς πάσχοντας, ἐπιμελεῖται δὲ καὶ διὰ τῶν ἐκλεκτῶν ὀργάνων τῆς Σωφρονιστικῆς Διοικήσεως καὶ ὑπηρεσίας πρὸς βελτίωσιν, κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ τῶν ἔρων τῆς διαβιώσεώς των. Ἡμεῖς καλούμεθα νὰ ἐργασθῶμεν, ὅπως ἀποβάλλωμεν ἀπὸ τὸν νοῦν αὐτῶν σκέψεις λύπης, καὶ ἀπελπισίας, καὶ ἐπιχύσωμεν παρηγορίας ἀκτῖνα διὰ τῆς θείας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θρησκείας καὶ νὰ φέρωμεν εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἀναγέννησιν διὰ τῆς Μυστηριακῆς χάριτος καὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Εἶθε νὰ αἰσθανθῶμεν ὅλοι, κληρὸς καὶ λαὸς, τὴν φυλακὴν, ὡς τὸ Νοσοκομεῖον καὶ θεραπευτήριον ψυχῶν, ὡς οἶκον ἐλέους καὶ εὐσπλαγγίας, ὡς εὐκαιρίαν ἐκδηλώσεως ἀνθρωπιστικῶν αἰσθημάτων καὶ ἐκτελέσεως ἔργων καλοκαγαθίας, ἀπὸ τῆς παροχῆς τῆς συγγνώμης, μέχρι καὶ τῆς διατροφῆς, κατὰ τὸ «ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν» (Ρωμ. ιβ' 20).

Καὶ τώρα, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἀναφέρω ὅτι, προκειμένου νὰ ἀναχωρήσω διὰ Θεσσαλονίκη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Φυλακῶν Μακεδονίας, καὶ ἀνοιξας, ὡς εἰθίσται, ἵνα μελετήσω τὴν κατὰ τὸ ἡμερολόγιόν μου περικοπὴν καὶ τὸ πρὸς ἀποστήθισιν ἐδάφιον, μοι ἔλαγε τὸ «διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

(Πρ. στ. 10)». Ἄλλὰ τοῦτο ἦτο μόνον διὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. Πόσον ὅμως συνεκινήθη, ὅταν τὸ τῆς ἐπομένης ἐδάφιον ἔλαχε νὰ εἶναι «κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνου τὸν Θεόν, ἐπηρωῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι (Πράξ. ις 25), καὶ τοῦτο διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν Θεόν μας, καὶ τὸν ἱκετεύσω ὅπως κατευθύνῃ τὰ βήματα τοῦ ἀναξίου δούλου του εἰς ὁ ἔργον εὐδοκεῖ ἡ Παναγαθότης Του.

Ἄλλ' ἐὰν ἀνέφερα τὸ ἀνωτέρω, θέλω νὰ εἶπω ὅτι ἡ κλήσις αὕτη τοῦ Μακεδόνας, ὡς φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἀπευθύνεται σήμερον καὶ πάντοτε, πρὸ παντός εἰς τοὺς ἱεροκήρυκας, καὶ ἀπεσταλμένους ἐν γένει ἐργάτας, οἵτινες παρὰ τὸ ὅτι ἔχουν ἐπωμισθῆ βαρὺ ἔργον σποράς ἀγροῦ εὐρείας περιοχῆς, πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ὅμως καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἀναμένουν κρατούμενοι καὶ δεσμοφύλακες ἔτοιμοι νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ δεχθοῦν ἐν τῇ καρδίᾳ των τὸ λυτρωτικὸν μήνυμα «πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκος σου», ἵνα διὰ τῆς πίστεως ἀνακουφισθεῖν καὶ ἀγαλλιάσωνται πανοικί» (Πράξ. ζ' 31-34).

Μὴ γίνω, λοιπόν, πρόξενος σκανδάλου, ἐὰν, μετὰ τὴν αὐτςσυνείδησιν τοῦ ὄχι ἴσου πρὸς ἴσους, ἀλλὰ τοῦ «Αὐτὸν μὲν δεῖ ἀξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττωθῆναι», προβῶ εἰς μίαν σοβαρὰν σύστασιν, πρὸς πάντας ὡς ἀδελφὸς συνυπεύθυνος. Νὰ ἐπισκεπτεσθε καὶ τὰς φυλακὰς τῆς πνευματικῆς διακαιοδοσίας Σας. Εὐκόλον εἶναι νὰ διέρχηται τις ἐξωθεν τῶν οἰκῶν πειθοῦντων, πονούντων, πεινώντων καὶ δυστυχούντων καὶ δύσκολον νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτοῖς, ὡς δυσάρεστον.

«Ἐτρεμαν τὰ πόδια μου ὅταν ἀνηρχόμην τὰς βαθμίδας τῆς φυλακῆς». Οὕτως ἤρχισε τὸ κηρυγμὰ του λειτουργός τις. Καὶ οὗτος μὲν, καίτοι τρέμων τοὺς πόδας, προφανῶς ἀπὸ συγκίνησιν, εἰσῆλθεν. Ἄλλὰ τί νὰ εἴπωμεν διὰ τὸν ἄλλον, μικρὸν ἢ μεγάλον τὸ ἀξίωμα, ὅστις ἀντιπαρέρχεται πρὸ τῶν ἐν Φυλακῇ, ὡς ὁ Ἱερὸς καὶ Λευίτης τῆς παραβολῆς; Ἄλλ' ὁποῖα παράλειψις καθήκοντος καὶ εὐθύνης δι' ἀπώλειαν ψυχῶν. Καὶ διερωτῶμαι, καί, ἄς μοι ἐπιτραπῇ ἡ τοιαύτη ἔκφρασις, καὶ ὄχι πρὸς θυμηδίαν διότι «καιρὸς τοῦ κλαίειν καὶ καιρὸς τοῦ γελάειν» (Ἐκκλ. γ' 4), ἀλλ' ὡς χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐγκλήματος. Μήπως οὗτος δὲν ἀνέγνω τὸ «ἐν φυλακῇ ἤμην...»; Καὶ ἐὰν ἀνέγνω, μὴ οὐκ ἔγνω; Καὶ ἐὰν ἔγνω ὅπερ ἀνέγνω, οὐ κατέγνω; Καὶ ἐὰν κατέγνω διατὶ οὐ μετέγνω διὰ τῆ σπεύση νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐλεῖ ὅπου ὁ Χριστὸς ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ νὰ εἴπῃ, ὡς ἀντιπρόσωπος Ἐκεῖνου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κρατουμένων τοὺς λόγους Του «σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο... ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὰ ἀπολωλός;» Ἰδοὺ στέφανος δόξης, μὴ δυνάμενος ν' ἀνταλλαγῇ οὔτε με στέμμα βασιλικὸν οὔτε με ἀδαμαντοποικίλον μίτραν.

Ἄλλ' ἦλθεν ἤδη ἡ ὥρα νὰ παρακαλέσω, ὅπως ἐπικαλεσθῶμεν τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγγίαν τοῦ Θεοῦ ἵνα μᾶς συγχωρήσῃ, διότι ἐὰν ὁ Ἐγκλησιαστὴς λέγῃ ὅτι «καὶ ἐλλείψεις δὲν δύναται νὰ ἀριθμηθῶσιν» (α' 15) ἐγὼ βλέπω καὶ τὰς παραλείψεις τῶν τῶν.

Ἐπίσης ἵνα φωτίσῃ ὥστε αἱ ἐργασίαι τῶν Ἱεροκηρύκων εὐδοθῶσι καί, εὐλογούμεναι, «πολὺν καρπὸν φέρωσι» ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἡ γλυκυτέρα τῶν εὐχῶν, ἣν ἰδιαιτέρως ἠσθάνθη, ὅταν, πρὸ εἰκοσαετίας, ταξιδεύων πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Φυλακῶν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ ἀνοίξας ἐν πλῶ τὴν Καινὴν μου διὰ νὰ μελετήσω τὴν κατὰ τὸ Ἅγιογραφικὸν ἡμερολόγιον περικοπήν, προσεπάθουν νὰ ἀφομοιώσω τὸ ὕπερ ἔλαχεν ἐδάφιον «...ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμῖν, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη»¹.

Καὶ προσηυχῆθην τότε, ἵνα μοὶ χάρισῃ ὁ Κύριος ν' ἀπολαύσω τὸ ὕψιστον τοῦτο ἀγαθὸν τῆς ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Χριστὸν καρποφορίας. Ἄλλὰ τώρα ἡ εἰκοσαετία δι' ἐμὲ παρήλθεν ἀνεπιστρεπτεῖ. Καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου « ἡ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται»². Ὅσοι ὅμως ἐξ ὑμῶν ἔχετε ταύτην πρὸ ὑμῶν, δεχθῆτε τὰς ἐγκαρδίους μου ἀδελφικὰς εὐχὰς, ὡς διάκονοι τῆς καταλλαγῆς»³ μὲ «τὸν λόγον τοῦ Σταυροῦ»⁴ καὶ τὴν «διαμαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ»⁵, ἐν τῇ ἰδεώδει ἀποστολῇ ὑμῶν «τρέχοντες»⁶, καὶ σύμβολον ἔχοντες τὸ «οὐαὶ μοι ἐάν μὴ εὐαγγελίζωμαι, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται»⁷, καὶ μὲ πρόγραμμα ἐν ἐφαρμογῇ διὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐλοκληρωθῆν «Εὐαγγελισασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰασασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰγμάλωτους ἄφεςιν κλπ»⁸, ὅπως ἀξιοθῆτε καὶ ἐποικοδομήσητε ἐπὶ τὸν θεμέλιον Χριστὸν χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους ... πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν καὶ πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Ὁφείλμεν ἰδιαιτέρως νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Κύριος, ἀναγνοὺς τὸ ὡς ἄνω πρόγραμμά Του, ἐσταμάτησεν εἰς τὸ «ἐναντὸν Κυρίῳ δεκίον», μὴ θελήσας νὰ συνεχίσῃ καὶ εἰς τὸν περὶ κρίσεως προφητικὸν λόγον, διότι «δὲν ἦλθε νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα χάρισῃ καὶ σώσῃ» (Ἰω. γ' 17). Πόσον μᾶς συγκινεῖ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μᾶς διδάσκει ὅτι αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀποστολὴ ἡμῶν.

Ἐγὼ βλέπω ἓνα Συμβούλιον χαρίτων ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Δικαιοσύνης, τὸ ὁποῖον λύει τὰ δεσμὰ καὶ χαρίζει ποινὰς ἢ κρατεῖ ὑπὸ τὰ δεσμὰ κατὰ τὴν κρίσιν Του καὶ ἀναλόγως τῆς ἀξιοτήτος ἢ ἀναξιοτήτος τοῦ κρατουμένου. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἔταξε ἓνα ἄλλο Συμβούλιον χαρίτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς, καὶ οὗτοι αἱ λύοντες τὰ δεσμὰ ἐκείνων, εἴτινες «ἐπεκαλέσθησαν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου», διότι «ἐπίστευσαν», διότι «ἤκουσαν κήρυγμα», διότι «ὑπῆρξαν οἱ ἀποστα-

λέντες». Ὄντως «ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων...»¹.

Καὶ ἐάν μὲν «ὁ δίκαιος ζωῆ ζήσεται» καὶ «σὺ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ρύσῃ», διὰ τοῦ ἔργου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καλῶς. Ἄλλ' ἐάν «ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται» καὶ «τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς σου, ὡς λέγει ὁ Κύριος, ἐκζητήσω»² διότι πῶς πιστεύσουσιν οὐκ ἤκουσαν;

Τότε, ὅποια ὦρα τότε!

Ἄλλ' ἄς μὴ κλείσω τὴν παροῦσάν μου μελέτην μὲ τραγικὸν ἐπίλογον, ἀφοῦ «ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις...»³, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς χάριτος σκητὴν τῆς «χαρᾶς ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι»⁴ τῆς χαρᾶς τοῦ ἀναγεγεννημένου, ὡς καρπὸν τοῦ Πνεύματος⁵, τῆς χαρᾶς, ἣν αἰσθάνεται ὁ Ἀπόστολος ὅταν γράφῃ «ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου»⁶, τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ βεβαιότητι τῆς «διὰ χάριτος καὶ οὐκ ἐξ ἔργων» σωτηρίας⁷, τῆς ἀγαλλιᾶσεως «τῆς ἀνεκλαλήτου καὶ δεδοξασμένης»⁸, τῆς χαρᾶς, τέλος, «ἣν οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν»⁹.

Ἄλλὰ καὶ μίαν εὐχὴν ἵνα δι' ἡμᾶς, ὅσοι, βραδυποροῦντες λόγῳ ἡλικίας ἢ καμάτου, τρέχομεν ἀκόμη, ἀλλ' οὐκ ἀδῆλως¹⁰ οὔτε καὶ ἀμβλυοποῦντες, καίτοι διοπτροφόροι, ὡς ἐλεηθέντες ὑπὸ Κυρίου, ἵνα ἐκτιμήσωμεν τὴν θεραπευτικὴν ἀξίαν τοῦ «κολλυρίου» τῆς Ἀποκαλύψεως, καὶ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν «συμβουλὴν τῆς δι' αὐτοῦ ἐγγρίσεως τῶν ὀφθαλμῶν μας»¹¹, μίαν εὐχὴν, ὅπως ἀξιοθῶμεν, ὅχι τόσον ἵνα γραφῇ ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ τάφου, ὡς ἔχει συμβῆ εἰς τινα πιστὸν διάκονον τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ ἵνα συμβῆ καὶ εἰς τὴν πραγματικότητά ὁ τόσον χαρομόσυνος καὶ ἐνθαρρυντικὸς λόγος τοῦ Κυρίου μας «ἐάν ἐμοὶ διακονῆ τις ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω καὶ ὅπου εἶμι ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῆ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ¹².

Γένοιτο.

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

1. Ρωμ. ι' 14-15.
2. Ἰεζ. γ' 17-21.
3. Τίτ. β' 11.
4. Λουκ. ιε' 10.
5. Γαλ. ε' 22.
6. Φιλιπ. δ' 1.
7. Ἐφεσ. β' 4-10.
8. Α' Πέτρ. α' 8.
9. Ἰω. ιε' 22.
10. Α' Κορ. θ' 26.
11. Ἀποκ. γ' 18.
12. Ἰω. ιβ' 26.

«Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν... Ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς με».

(Ματθ. κε', 34-35)

«Καὶ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε».

(Ἐβρ. ι', 33)

1. Ἰω. ιε' 16.
2. Α' Κορ. γ' 13.
3. Β' Κορ. ε' 18.
4. Α' Κορ. α' 18.
5. Πράξ. κ' 24.
6. Α' Κορ. θ' 24-26.
7. Α' Κορ. θ' 18.
8. Λουκ. δ' 18.
9. Α' Κορ. γ' 12.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Εύγενής χειρονομία.

Ἡ ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας παραίτησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Διονυσίου ὑπῆρξε μία εὐγενῆς χειρονομία, ἥτις ἀποδεικνύει τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν οὗτος τρέφει πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν μετὰ θερμοῦ ζήλου ἐπὶ ὁλόκληρον πεντηκονταετίαν ὑπηρετήσεν.

Εἶναι πράγματι συγκινητικοὶ οἱ λόγοι, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Σεβασμιώτατος ἀπεχαιρέτησε τὸ ποιμνιον αὐτοῦ καὶ ἀπέδειξε τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ἀνωτερότητα. «Ἦδη, λέγει, ὑπὸ τὸ βῆρος τοῦ χρόνου καὶ τῆς παρατεινομένης νόσου μου, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συνεχίσω τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τεταγμένων καὶ γνωρίμων μοι πολυμόρφων καθηκόντων μου ὡς Ἐπισκόπου ὑμῶν καὶ μὲ τὴν σαφῆ ἀντίληψιν τοῦ ἐπιτακτικοῦ χρέους τῆς διαρκοῦς ὑπηρεσίας πρὸς τὸν εὐγενῆ καὶ φιλότιμον λαόν, τὸν ὁποῖον ἀδιακόπως καὶ μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ὑπηρετήσα, προῆλθον εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παραιτηθῶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας...».

Ἡ «Ἐκκλησία» εὖχεται, ὅπως ὁ Θεὸς χαρίξῃ εἰς τὸν Σεβασμιώτατον ἔτη πολλὰ, ἵνα οὗτος χαίρῃ ἐπὶ τῇ προόδῳ καὶ κατὰ Θεὸν προκοπῇ τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Ἀπηρχαιωμένον ὄπλον.

Ἡ ἐνταθεῖσα πάλιν ἐσχάτως ἐν Ῥωσίᾳ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα, τὴν ὁποίαν προσφάτως ἐμνημονεύσαμεν ἐν κυρίῳ ἔθρῳ τῆς «Ἐκκλησίας», ἀνῆγγελε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ μίαν νέαν ἀνακάλυψιν αὐτῆς. Δὲν ἐδίστασε δηλαδὴ νὰ διακηρύξῃ, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὡς ἱστορικὴ προσωπικότης, ἀλλ' εἶναι ἡ ἐνοσάρκωσις τῶν μυθικῶν παραστάσεων τῆς ἐποχῆς του.

Τὸ γεγονός οὐδόλως μᾶς ἐκπλήσσει. Ἀπλῶς ἀποτελεῖ μίαν πιστοποίησιν τῆς πνευματικῆς μωπίας καὶ τυφλότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ὀδηγεῖ ὁ ἀχαλίνωτος κομμουνιστικὸς φανατισμὸς. Ἐνῶ ἡ ἱστορικὴ ὑπαρξις τοῦ Σωτῆρος πιστοποιεῖται ἀκόμη καὶ ὑπὸ ἐξωχριστιανικῶν — ἐθνικῶν καὶ ἰουδαϊκῶν — μαρτυριῶν (Τάκιτος, Σουετώνιος, Πλίνιος, Ἰώσηπος, Ῥαβινικὴ φιλολογία κ.λ.π.), ἡ κομμουνιστικὴ προπαγάνδα ἐπιμένει εἰς τὴν προκαλοῦσαν τὸν οἶκτον χρησιμοποίησιν ἑνὸς ἀπηρχαιωμένου πλέον ἀντιχριστιανικοῦ ὄπλου.

«Οὐχὶ εἰς τὸ ἱερατεύειν».

Ὁ σάλος, ὅστις ἔχει δημιουργηθῆ ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ἐν Σουηδίᾳ Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῆς χρήσεως γυναικῶν ἱερείων, ἦτο ἀναπόφευκτος. Διότι τὸ πραξικόπημα αὐτὸ, ὅπερ ἀποδοκιμάζεται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν περισσοτέρων προτεσταντικῶν «Ἐκκλησιῶν», ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν τοῦ καταπτώματος, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὀδηγηθῇ

ἡ χαρακτηρίζουσα τὸν Προτεσταντισμὸν χειραφεσία ἀπὸ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἀθθεντίας καὶ παραδόσεως.

Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ μακροίων παραδόσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπολύτως σαφῆς καὶ οὐδόλως ἐπιδέχεται παρερμηνείαν. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν αἰώνων ἐχρησιμοποίησε τὴν ιδιότυπον τάξιν τῶν «διακονισσῶν» διὰ τὴν καλυτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου ἐν ταῖς τάξεσι τῶν γυναικῶν, ἀντιθέτως πολλάκις καὶ κατὰ τρόπον κατηγορηματικὸν ἀπέκρουσε τὴν εἰς τὸ ἱερατικόν—πρεσβυτερικὸν ἀξίωμα ἀναβίβασιν γυναικῶν. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνειος ἐτόνιζεν, «ὅτι μὲν διακονισσῶν τάγμα ἔστ' ἐν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ ἱερατεύειν». Καὶ αἱ Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ λέγουν σαφῶς: «Εἰ δὲ διδάσκειν αὐταῖς (ταῖς γυναιξίν) οὐκ ἐπέτρεψαμεν, πῶς ἱερατεῦσαι ταύταις παρὰ φύσιν τις συγχωρήσει; Τοῦτο γὰρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀθεότητος τὸ ἀγνόημα... ἱερείας χειροτονεῖν, ἀλλ' οὐ τῆς Χριστοῦ διατάξεως».

Τὸ Κατηχητικὸν ἔργον.

Ἡ ἐνοποίησις τοῦ ἔργου τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὁποίας ἤρξατο ἤδη ἀσχολουμένη ἡ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ὀρισθεῖσα Ἐπιτροπὴ, ἔχει ἀναμφιβόλως νὰ ἐπιτελεσθῇ ἐν ἔργον ὑψίστης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς σπουδαιότητος.

Τὸ ὅτι εἶναι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν πάντες οἱ Κατηχηταὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας θὰ χρησιμοποιοῦν τὰ αὐτὰ Κατηχητικὰ Βοηθήματα καὶ θὰ ἐφαρμόζουν τὸ αὐτὸ Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τῶν μαθημάτων, ἀποτελεῖ λίαν ἐλπιδοφόρον γεγονός.

Ἡ ἐνοποίησις τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου οὐ μόνον θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ λείψῃ ἡ παραβλάπτουσα αὐτὸ διάσπασις, ἀλλὰ καὶ θὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν πλέον τελεσφόρον καὶ καρποφόρον διεξαγωγὴν αὐτοῦ, διότι θὰ καταστήσῃ οἰκονομικῶς δυνατὴν καὶ πραγματοποιήσιμον τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας παρασκευῆν καὶ χρῆσιν πολλῶν συγχρονισμένων ἐποπτικῶν μέσων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ καθίσταται ἐφικτὴ οὐ μόνον ἡ ἀρίστη καλλιέργεια τοῦ νοῦ τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν δημιουργία μονίμων χριστιανικῶν συγκινήσεων καὶ βιωμάτων, τοῦθ' ὅπερ πρέπει εἶναι ἡ κυρία ἐπιδιώξις τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου.

Δὲν ἀρκεῖ τυπικὴ μετάβασις.

Ἡ φροντις διὰ τὸν τακτικὸν ὁμαδικὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν δέον ἀναμφιβόλως νὰ ἀποτελῇ ἐν τῶν κυριωτέρων μελημάτων τῶν Ἑλλήνων ἐκπαιδευτικῶν. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς ἢ εἰς τὸν ναὸν τυπικὴ μετάβασις τῆς μαθητιώσεως νεολαίας. Ἐπὶ πλέον ἀπαιτεῖται καὶ συνειδητὴ παρακολούθησις καὶ βίωσις τῶν κατὰ τὴν θείαν Δειτουργίαν τελουμένων καὶ λεγομένων.

Ἀλλ' ἵνα πραγματοποιηθῇ τὸ ἰδεῶδες τοῦτο, οἱ μαθηταὶ δὲν πρέπει μόνον νὰ διαφωτισθοῦν θεωρη-

τικῶς περὶ τῶν θησαυρῶν, τοὺς ὁποίους ἐγκλείει ἡ λατρεία μας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐμπνέονται σχετικῶς καὶ ἐκ τοῦ προσωπικοῦ παραδείγματος τῶν διδασκάλων των. Δι' αὐτὸ τὸ ὅτι, κατὰ τὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, παρετηρήθησαν ἐσχάτως ἀσεβεῖς ἐκδηλώσεις αὐτῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἔγραψαν καὶ αἱ ἐφημερίδες, δεικνύει ὅτι ὁ τομεὺς τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως τῶν μαθητῶν χωλῶν ἀκόμη σημαντικῶς καὶ ὅτι τὸ προσωπικὸν παράδειγμα τῶν διδασκόντων δὲν ἐμπνέει ἀτυχῶς ὅσον πρέπει τοὺς μαθητάς. Μάλιστα εἰς τινὰς — εὐτυχῶς σπανίως — περιπτώσεις τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι, ὡς μὴ ὄφελεν, ἥμισυ ἐποικοδομητικόν.

Κακὸν παράδειγμα.

Ἐν συνεχείᾳ ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι εἶναι ὄλως ἀπαράδεκτον τὸ συνεχιζόμενον κακόν, καθ' ὃ καθηγηταὶ τινὲς Ἀνωτάτων Σχολῶν ἢ Δημοσίου Ὄργανισμοὶ ὀρίζουν ὡς ὄραν τῶν ἐξετάσεων τὴν ὄραν τῆς Κυριακῆς, καθ' ἣν τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία.

Τὸ γεγονός τοῦτο, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐσημειώσαμεν, θὰ ἦτο νοητὸν μόνον ἐπὶ ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων, τὰ ὁποῖα διὰ παντὸς τρόπου ζητοῦν νὰ ἀπασχολήσουν τὴν νεολαίαν καὶ νὰ ἀπομακρύνουν ταύτην τῆς Θεῆς Λατρείας. Οὐδόλως ὅμως εἶναι παράδεκτον ἐπὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὸ θέαμα νὰ εἶναι, κατὰ τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν ὄραν τῆς Θ. Λειτουργίας, συγκεντρωμένοι οἱ σπουδασταὶ ἐνώπιον τῶν κυρίων τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ νὰ ἀναμένουν τὸν ἐξεταστὴν Καθηγητὴν εἶναι ὄλως ἀνάρμοστον. Αἱ Ἀνώταται Σχολαὶ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε πρέπει νὰ δίδουν τὸ καλόν— καὶ οὐχὶ τὸ κακόν— παράδειγμα.

Ἡ Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς «Τομεάρχας».

Ἡ εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευθεῖσα Ἐγκύκλιος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τοὺς Τομεάρχας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ ἀρίστην ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἀνυστάκτου ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἐν αὐτῇ συντελουμένου πνευματικοῦ ἔργου.

Διὰ τῆς ὑπὸ τῶν Τομεαρχῶν πιστῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου διδομένων πεφωτισμένων ὁδηγιῶν θὰ εἶναι πλέον ἐπιμεμηλεμένη ἢ παρακολούθησις τῆς λειτουργίας καὶ ἀποδόσεως τῶν τομέων τοῦ Θεοῦ Κηρύγματος, τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ἡ «Ἐκκλησία» πιστεύει, ὅτι πάντες οἱ Τομεάρχαι Κληρικοὶ θὰ ἀσκήσουν τὸ καθῆκόν των μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας, διὰ νὰ ἐκλείψουν τὰ τυχόν παρατηρούμενα ἔκτροπα ἐν ταῖς ἀπομακρυνόμεναις ἐνγυρίαις καὶ διὰ νὰ προάγῃται τὸ πνευματικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ μίαν παρεξήγησιν.

Νομίζομεν, ὅτι ὁ διακεκριμένος χρονογράφος κ. Π. Παλαιολόγος παρεξήγησε πλήρως τὸ περὶ Ροῦδου σχόλιον τῆς «Ἐκκλησίας».

Ἐν πρώτοις λεκτέον, ὅτι τὸ θέμα, ὡς ἐτονίσσαμεν, δὲν ἀνεκινήθη ὑπὸ τῆς «Ἐκκλησίας», ἀλλ' ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ δημοσιογραφικοῦ σημειώματος, ὅπερ κατέκρινε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπειτα σημειωτέον, ὅτι πᾶς ἀπροκατάληπτος ἀναγνώστης τῆς περὶ Ροῦδου παρατηρήσεώς μας θὰ διαπιστώσῃ, ὅτι τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ ἀφορισμοῦ, τὸν ὁποῖον οὐδόλως ἡμεῖς ἐμνημνεύσαμεν, ἀλλὰ τὸ κατὰ πόσον μίαν ζωῶσα Ἐκκλησία πρέπει ἢ δὲν πρέπει νὰ κρίνῃ τὰ διὰ φορὰ ἔργα τέχνης ἀπὸ τῆς ἰδικῆς της σκοπιᾶς καὶ νὰ διαφωτίξῃ ἐπ' αὐτῶν τὸν λαόν. Πιστεύομεν, ὅτι καὶ ὁ κ. Παλαιολόγος θὰ θέλῃ ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶναι οὐχὶ νεκρά, ἀλλὰ ζωῶσα καὶ δημιουργικὸς παράγων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, προσανατολίζουσα τοὺς πιστοὺς ἐπὶ τῶν πνευματικῶν ζητημάτων.

«Ψυχοθεραπεία» καὶ Ἱ. Ἐξομολόγησις.

Ἐσχάτως εἰς τινὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν σχέσεων τῆς λεγομένης «ψυχοναλύσεως» καὶ «ψυχοθεραπείας» πρὸς τὴν ἱεράν ἐξομολόγησιν. Μάλιστα τινὲς ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ταυτίζον σχεδὸν ταύτας.

Βεβαίως οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἐξ ἐπόψεως μορφολογικῆς ὑπάρχουν σημεία τινὰ ἐπαφῆς μεταξὺ ἐπιστημονικῆς «ψυχοθεραπείας» καὶ ἱερᾶς ἐξομολογήσεως. Ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ παραθεωρῆται ἡ οὐσιώδης διαφορὰ, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν. Ὡς ἐλέχθη ὑπὸ ἐιδικοῦ ἐρευνητοῦ, «ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς σιωπὴν διὰ μιᾶς θεραπείας καθαρῶς ψυχολογικῆς. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ δικαστήριον ὁ μετανοῶν ἄνθρωπος ἀναγνωρίζει καὶ ἐλεεινολογεῖ, ἐν πάσῃ εὐλικρινείᾳ, τὸ ἀμάρτημά του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὐδεμία ψυχοθεραπευτικὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτόχη, ἐνῶ ἡ μυστηριακὴ ἄφεις ἐλευθερῶναι τὴν ψυχὴν διὰ παντὸς ἀπὸ τὸ ὁμολογηθὲν παράπτωμα. Ἡ ψυχὴ λαμβάνει ἀπὸ τὸν πνευματικὸν της πατέρα ἐνθαρρύνσεις διὰ μίαν ζωὴν πάντοτε ἀνωτέραν, ἢ ὁποῖα θὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον πραγματικῆς ἀνακαινίσεως ὀλοκληροῦ τῆς προσωπικότητος». Ἀρίστη ἀπόδειξις τούτου εἶναι τὰ ὅσα ἐσχάτως δημοσιεύονται ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», περὶ τῆς ἐν ταῖς φυλακαῖς ἀγαγεννητικῆς ἐργασίας, ἣτις ὁδηγεῖ πολλοὺς εἰς μίαν εὐλικρινῆ μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὸν Χριστόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 23ης παρελ. μηνὸς ἐπιτήρησεν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναίου, Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, Κορινθίας κ. Προκοπίου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, Ἡλείας κ. Γερμανοῦ, Θεσσαλονικῆς κ. Παντελεήμονος, Μεσσηνίας κ. Χρυσστόμου, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κυρίλλου, Δράμας κ. Φιλίππου, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Κίτρους κ. Βαρνάβα καὶ Ξάνθης κ. Ἀντωνίου, προκειμένου αὐτὴ νὰ μελετήσῃ τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ, κατ' ἀπόφασιν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἑκτακτὴν αὐτῆς συνεδρίαν τῆς 21ης παρελ. μηνός, τελειῖ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 27ης Ἰανουαρίου ὁ Μακαριώτατος κ. Πρόεδρος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τῶν ἀοιδίμων Μητροπολιτῶν Τρίκκης καὶ Σταγῶν Δωροθέου καὶ Παροναξίας Ἀμβροσίου, Συνοδικοῦ συνόδου. Ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος Συνοδικοῦ κληθῆ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Μεθόδιος, ὅστις καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν ἐκλιπόντα Ἱεράρχην εἰς ἀπάσας τὰς Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς, εἰς ὅς οὗτος μετεῖχεν. Ἀκολουθῶς ἡ Ἱ. Σύνοδος διέκοψε τὴν συνεδρίαν λόγῳ πένθους, κατελθούσα δὲ εἰς τὸ παρὰ τοῖς Συνοδικοῖς Γραφεῖσι Παρακλήσιον τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων Μητροπολιτῶν.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 3ης Φεβρουαρίου ἡ Ἱερά Σύνοδος προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευσάσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, ἐκέλεσσα ψήφοις κανονικαῖς Μητροπολίτην αὐτῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Λήμου κ. Διονυσίου. Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἡ Ἱ. Σύνοδος, κατόπιν τῆς οἰκείας βουλῆς καὶ προαιρέσει παραιτήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σπάρτης κ. Διονυσίου, ἐξέλεξε ψήφοις κανονικαῖς Μητροπολίτην Σπάρτης τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους κ.λ.π. κ. Κυπριανόν. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐκάλεσεν ὡς Συνοδικοὺς συνέδρους πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Φιλίππων, Νεαπόλεως κ.λ.π. κ. Χρυσστόμου καὶ Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναίου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἀπεφασίσθη ἐπίσης ὅπως, ἡ Ἱερά Σύναξις τῶν Ἱεροκρυκτῶν τῆς Ἐπικρατείας γίνῃ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης τὴν 3-13 προσεχοῦς Μαρτίου ἀντὶ τῆς 2-12 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὡς εἶχεν προκαθορισθῆ εἰς προηγουμένην συνεδρίαν. Συνοδικῆ ἀπόφασει ἅπαντες οἱ Ἱεροκρυκτοὶ θὰ διαμένωσι καὶ θὰ διαιτῶνται εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Πεντέλης δαπάνῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τὴν ὅλην δὲ ἐπιβλεψὶν θὰ ἔχῃ ὁ Συνοδικὸς Σύνοδος Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, ἔχων παρ' αὐτῶ ὡς βοηθὸν τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονα.

Δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ληφθείσης κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν, ἀνετέθη εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν ἡ ἐπιβλεψὶς καὶ ἐπιμέλεια τῆς κατ' αὐτὰς ἀρχομένης ἐκδόσεως ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῶν Λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὑπὸ τοῦ Μακ. Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὠρίσθησαν ὡς Τοποτηρηταὶ τῶν χηρευσάσων Ἱ. Μητροπόλεων Λήμου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ καὶ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους κ.λ.π., ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονικῆς κ. Παντελεήμον, ὅστις ὠρίσθη ὡς Τοποτηρητὴς καὶ τῆς χηρευούσης Ἱ. Μητροπόλεως Κασσανδρείας, ἡς τοποτηρητὴς ἦτο ὁ κατασταθεὶς εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Σπάρτης Σεβ. Μητροπ. Ἱερισσοῦ, Ἁγ. Ὁρους κ.λ.π. κ. Κυπριανός.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπένειμε τιμῆς ἕνεκεν τὸν τίτλον τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἐλλογιμώτατον κ. Παναγιώτην Παναγιωτάκον, διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπερησίας αὐτοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἀνθίμου Χαρίση ἀπεστάλη πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητον δὴλωσις μετανοίας ἔχουσα οὕτω:

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 1958

Πρὸς

Τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριον Θεόκλητον

Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Βαθσεβάτως ὑποκλίνομαι πρὸς τῆς Σεπτῆς Μακαριότητος Ὑμῶν, ἐκζητῶν τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς. Εὐσεβῶς ἀναφέρω εἰς Ὑμᾶς τὰ κάτωθι:

Πρὸ ἡμερῶν συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν, κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σεβαστοῦ Πρωτοβαθμίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Δικαστηρίου, ἐξορίζομαι εἰς τὴν ἐρημικὴν νῆσον Στροφάδες καὶ ἤδη εὐρίσκομαι εἰς Ζάκυνθον ἀκολουθῶν τὸν δρόμον τῆς ἐξορίας μου, ὑπὸ συνοδείαν ὀργάνων Χωροφυλακῆς. Μεταβαίνων εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἔνθα ἀπόκειται τὸ χαριτόβροτον Αὐτοῦ Ἅγιον λειψανὸν καὶ προσευχθεὶς ἐν κατανύξει, ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ δηλώσω εἰς Ὑμᾶς καὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἐπίσημον τοῦ Χριστοῦ Ἀγίαν Ἐκκλησίαν μας καὶ νὰ παρακαλέσω Ὑμᾶς καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ὅπως τύχῳ τῆς συγγνώμης ἐκ μέρους Ὑμῶν καὶ Αὐτῆς καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἀποκηρύσσω τὸν Παλαιομερολογισμὸν καὶ ἐπιανέρομαι εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀναθέτω ὅθεν ἐξ ὀλοκλήρου ἑμαυτὸν εἰς τὴν διάθεσιν Ὑμῶν, ὅπως με χρησιμοποιοῦσθε ὡς ἕνα τῶν τελευταίων ἐργατῶν καὶ κηρῶν τοῦ Ἐδαγγελίου τῆς Χάριτος, ἢ νὰ ἰδιωτεύσω ὡς Μοναχὸς εἰς τὸν Οἶκόν μου.

Ὅθεν παρακαλῶ, ὅπως εὐαρεστοῦμενοι νιοθετήσθε τὴν παροῦσαν καὶ διατάξτε τὴν ἀναστολὴν τῆς ἔκποσισεώς μου, ἀναμένων τὰς ἀποφάσεις σας εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἱεράν Μονὴν Ἁγίου Διονυσίου, ἐνθα προσωρινῶς κρατοῦμαι καὶ παρακολουθῶ καθ' ἐκάστην τὴν θείαν λειτουργίαν.

Κατασπάζομαι τὴν δεξιάν Σας, καὶ εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων.

Ἐπιειθέστατος
Ἀνθίμος Χαρίσης
Μοναχός

— Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ ἐστάλη ὡσαύτως τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

Ἱεράν Σύνοδον

Ἀθήνας

Εὐσεβάτως ἐπόμενος τῆς κατὰ παρελθόντα Δεκέμβριον μετανοίας μου καὶ ἐπιστροφῆς ἐπίσημον Ἐκκλησίαν, διαβεβαιῶ καὶ αὐθις τρισεβάτως Σεβασμιότητος ὑμῶν ἐνώπιον Κυρίου διὰ εὐλικρίνειαν αὐτῆς ἐξαιτούμενος ἱκετευτικῶς ἄρσιν ἐξορίας μου. Θέτω ἑμαυτὸν διάθεσιν μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ δύναιται ἀγνότης Σας χρησιμοποίησθαι με ὡς ἔσχατον κήρυκα τοῦ Ἐδαγγελίου τῆς Χάριτος, λάβῃ οἰανδήποτε ἀπόφασιν κατὰ τὴν θεόπνευστον κρῖσιν Ὑμῶν.

Μοναχὸς Ἀνθίμος Χαρίσης

ἐλθουν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Τέλος ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Χριστοφόρος ἀνεφέρθη εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας ζητήματα, ἐν οἷς ἡ σύγκλησις ἐν Αἰγύπτῳ Συνόδου τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἰδρυσις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ θεολογικῆς Σχολῆς.

—Ἡ Α. Μακαριώτης ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος ἀπέειπε εἰς τὸν Δ.εὐθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καὶ Μ. Λογοθέτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδοσίον Σπεράντσαν τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου Β' Τάξεως. Τὸ σχετικὸν Δίπλωμα ἀπονομῆς τοῦ ἐν λόγῳ παρασήμου ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Β'

Ἐλέω Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς

Ἡ μετριότης Ἡμῶν τιμῶντες τὴν τε ἄλλην ἀρετὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἐκδουλεύσεις τοῦ ἐλλογιμωτάτου μεγάλου Διογέτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδοσίου Σπεράντσα

ἀπονέμουσιν αὐτῷ τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου Β' τάξεως ὡς εἰγμία ὁρατῶν τῆς Ἀποστολικῆς εὐλογίας, ἐφ' ἧ καὶ ἐκδίδεται τὸδε τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔτι σωτηρίῳ αἰνῇ καὶ μηνὶ Νοεμβρίῳ κ' † Ὁ Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰορδανίας ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἰορδανίας, καταστάς Νόμος τοῦ Κράτους, ὁ κατωτέρω δημοσιευόμενος «Νόμος τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων».

Ἡμεῖς

Χουσεῖν Βασιλεὺς τοῦ Χασιμικοῦ Βασιλείου τῆς Ἰορδανίας.

Συνωδᾶ τῷ 31ῳ Ἀρθρῷ τοῦ Συντάγματος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποφάσεων τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς, ἐπικυροῦμεν τὸν ἀκόλουθον Νόμον καὶ διατάσσομεν τὴν ἐκδοσιν καὶ προσηκόντων αὐτοῦ εἰς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Νόμος

ὑπ' ἀριθ. 27 τοῦ ἔτους 1958, τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

Ἄρθρον 1. Ὁ Νόμος οὗτος καλεῖται Νόμος τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων τοῦ ἔτους 1958, τίθεται δ' ἐν ἰσχρῷ μετὰ πάροδον ἐνός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπισημῇ ἐφημερίδι.

Μέρος 1ον.

Προεισαγωγικόν.

Ἄρθρον 2. Αἱ ἐπόμενα λέξεις καὶ φράσεις, αἱ ἐν τῷ Νόμῳ τούτῳ ἀναφερόμεναι, θὰ ἔχωσι τὰς κατωτέρω ὀριζομένας αὐταῖς σημασίας, ἐκτὸς ἐὰν ἡ πλοκὴ τοῦ κειμένου ἀπαιτῇ ἄλλως.

Ἡ λέξις «Πατριαρχεῖον» σημαίνει τὸ Πατριαρχεῖον, τὸ γνωστὸν ὡς τὸ Ἑλληνορθόδοξον (Ροῦμ Ὁρθόδοξ) Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ἢ Μοναστηρίου (Ἱερὸν Κοινὸν) τοῦ Παναγίου Τάφου (Δὲρ Κάμπτερ Μονκάδας) ἢ Ἀγιοταφικῆ Ἀδελφότης ἢ Παναγίου Τάφου ἢ Ἑλληνορθόδοξον Μοναστήριον (Δὲρ Ἐρ-Ροῦμ Ἐλ Ὁρθόδοξ) καὶ θὰ εἶναι Νομικὸν Πρόσωπον, ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, συνωδᾶ ταῖς διατάξεις τοῦ Νόμου τούτου.

Ἡ λέξις «Πατριάρχης» σημαίνει τὸν Ἑλληνορθόδοξον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων καὶ περιλαμβάνει τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Πατριάρχου, ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως Πατριάρχου ἢ ἀπουσίας αὐτοῦ.

Ἡ φράσις «Πατριάρχης ἐν Συνόδῳ» σημαίνει τὸν Πατριάρχην, ἐνεργοῦντα ἐν συναντήσει τῆς Ἱεράς Συνόδου ἢ ἐκτελοῦντα τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

Ἡ φράσις «Πατριάρχης ἐν Συμβουλίῳ» σημαίνει τὸν Πα-

τριάρχην, ἐνεργοῦντα τῇ συναντήσει τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἢ ἐκτελοῦντα τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ.

Μέρος 2ον.

Καθήκοντα τοῦ Πατριάρχου.

Ἄρθρον 3. 1) Ὁ Πατριάρχης εἶναι ὁ Ἀνώτατος Ἀρχηγὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ Ἱεροσολύμων καὶ ὁ ἐκπρόσωπος αὐτῆς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Οὗτος εἶναι ὁ σύνδεσμος αὐτῆς μετὰ τῶν Ἀδιοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπολαμβάνει τὴν θρησκευτικὴν δικαιοσύνην καὶ προνομίαν, ἔχει δὲ γενικὴν ἐξουσίαν (οὐδιάρια) ἐπὶ τῶν ἐδριζομένων ἐν τῷ Ἱεροσολυμιτικῷ Θρόνῳ Μοναστηρίων, Ἐκκλησιῶν, Σχολείων, Σωματείων, Συλλόγων, Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ φιλανθρωπικῶν Βακουφίων, εἴτε ταῦτα εἶναι ἐντὸς τῆς Χώρας, εἴτ' ἐκτὸς αὐτῆς.

2) Τῷ Πατριάρχῳ ἀνατίθεται:

α) Ἡ προσήκουσα ἐπιτέλεσις ἀπασῶν τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν κατὰ τὰς ὀριζομένας αὐταῖς ὥρας ἐν ταῖς Ἐκκλησιαίς καὶ Προσκυνημασί, τοῖς ὑπαγομένοις μονομερῶς τῷ Πατριαρχεῖῳ ἢ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Κοινοτήτων.

β) Ἡ ἐναρξὶς λειτουργίας (τὸ ἀνοιγμα) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν πρώτῃ δυνατῇ εὐκαιρίᾳ καὶ ἐντὸς τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων τοῦ Πατριαρχείου, μέχρις οὗ δὲ καταστῇ τοῦτο δυνατόν, ὁ Πατριάρχης ἐν Συνόδῳ θὰ ἀποστέλλῃ τέκνα τῆς Ἀραβορθόδοξου Κοινότητος ἐν Ἰορδανίᾳ εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Θεολογικὰς Σχολὰς, τὰς κειμένας ἐκτὸς τῆς Ἰορδανίας, πρὸς θεολογικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐν αὐταῖς.

3) Ὁ Πατριάρχης

α) Θεωρεῖται ἐπόπτης ἐπὶ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων, Ἱερέων, Μοναχῶν, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον.

β) Ἐξασκεῖ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, τῶν κατοικοῦντων ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ἱεροσολυμιτικῷ Θρόνῳ, εἴτε οὗτοι λαϊκοὶ εἰσὼ εἴτε Κληρικοί οἰουδῆποτε βαθμοῦ.

γ) Οὐδόλως ἐπιτρέπεται ἢ ἀνέγερσις Ἐκκλησίας ἢ εὐκτηρίου Οἴκου ἢ Μοναστηρίου ἐντὸς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων ὑφ' οἰουδῆποτε Ὁρθοδόξου προσώπου, ἐἰ μὴ τῇ ἐγκρίσει τοῦ Πατριάρχου.

4) Ὁ Πατριάρχης

α) Θὰ ἐπιτελῇ προσηκόντως ἀπάσας τὰς συνήθεις θρησκευτικὰς τελετὰς ἐν ταῖς προειρημέναις Ἐκκλησιαίς καὶ Προσκυνημασί κατὰ τὰς ὀριζομένας αὐταῖς ὥρας.

β) Θὰ φροντίξῃ διὰ τὴν ἐξέδρυσιν καταλλήλου καταλόμου πρὸς ἐγκατοίκισιν τῶν Ὁρθοδόξων Προσκυνητῶν, τῶν ἐπὶ προσκυνήσει τῶν Ἁγίων Τόπων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρχομένων, κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν αὐτῶν.

γ) Θὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς προστασίας τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Χριστιανικῇ πίστει.

δ) Θὰ φροντίξῃ διὰ τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ βοήθειαν, ὡς διαλαμβάνουσιν αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Νόμου τούτου.

ε) Θὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Ὁρθόδοξον Κοινότητα ἐν ἀπάσας ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτῆς παρὰ τῇ Κυβερνήσει.

Μέρος 3ον.

Ἱερά Σύνοδος.

Ἄρθρον 4. 1) Συνίσταται ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ Ἱερά Σύνοδος, ἣτις ἀποτελεῖται,

α) ἐκ τοῦ Πατριάρχου, Προέδρου.

β) ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ ποιμανόντων Ἐπισκόπων, τῶν ἐμπειστημένων τὰς ἡμέρας τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν.

γ) ἐκ τῶν Τιτουλαρίων Ἐπισκόπων, οὓς ἤθελε διορίσει ὁ Πατριάρχης.

δ) ἐκ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν, οἵτινες διορίζονται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐν Συνόδῳ, ἵνα ὦσι μέλη.

Ἐπὶ τῷ ὄρῳ.

Πρῶτον, ὅπως μὴ ὑπερβῇ ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Πατριάρχου, τοὺς δέκα καὶ ὀκτώ, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 26 τοῦ Νόμου τούτου.

Δεύτερον, ὅπως θεωρηθῇ ἡ νῦν ὑφισταμένη Ἱερά Σύνοδος, ὡς νομίμως συγκροτημένη.

Τρίτον, ὅπως ἔχη δικαιοδοσίαν ὁ Πατριάρχης ἐν Συνόδῳ,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Εχοντας υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ ἐν Νικαίᾳ 'Ιερῷ Ναῷ τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ 'Εφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «'Εκκλησίᾳ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

'Εν 'Αθήναις, τῆ 7ῃ Φεβρουαρίου 1959

† 'Ο 'Αθηνῶν Θεόκλητος.

'Ιερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

'Εχοντας υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν 'Εφημερίων τῶν ἐνοριῶν: 1) 'Ιεροῦ Ναοῦ Ταξιαρχῶν Νέας Κερασιᾶς 2) 'Ιεροῦ Ναοῦ 'Αγίου Νικολάου Κάτω 'Ασκοῦ ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

'Εν Θεσσαλονικῇ τῆ 6ῃ Φεβρουαρίου 1959.

† 'Ο Θεσσαλονίκης Παντελεήμων.

'Ιερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ 'Ικαρίας

'Εχοντας υπ' ὄψει (1ον) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, (2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 536/1954 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν 'Αποδοχῶν τοῦ 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακοῦ Κλήρου τῆς 'Ελλάδος» καὶ (3ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «Περὶ 'Εκκλησιαστικῆς 'Εκπαίδευσσεως» προσκαλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ «'Αγίου Νικολάου», τῆς Κοινότητος 'Ορμοῦ Μαραθοκάμπου Σάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἡμῶν προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «'Εκκλησία». ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν 'Ιερὰν Μητρόπολιν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ.

'Εν Σάμῳ τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου 1959

† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας Εἰρηναῖος.

'Ιερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

'Εχοντας υπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ι. Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τῶν 'Εφημερίων τῶν κάτωθι 'Ι. Ναῶν:

- 1) 'Αγίας Τριάδος Σκήτης 'Αγιάς
- 2) 'Υπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ Βενέτου
- 3) Μεταμορφώσεως Ζαγοράς
- 4) 'Αγίων Θεοδώρων δμωνύμου χωρίου Πτελεοῦ καὶ
- 5) 'Αγίου 'Αθανασίου 'Αγίου Γεωργίου Νηλείας,

ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «'Εκκλησία», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

'Εν Βόλῳ τῆ 5 Φεβρουαρίου 1959

† 'Ο Δημητριάδος Δαμασκηνός.

'Ιερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

'Εχοντας υπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τοῦ 'Ι. 'Ενοριακοῦ Ναοῦ «'Αγίου 'Αθανασίου» Δραξίου καὶ Τρουπίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «'Εκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νόμου καὶ τῶν 'Ι. Κανόνων ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

'Εν Χαλκίδι τῆ 7ῃ Φεβρουαρίου 1959

† 'Ο Χαλκίδος Γρηγόριος.

'Ιερὰ Μητρόπολις Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Καϊδάλου τακτικοῦ 'Εφημερίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200 «περὶ 'Ι. Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

'Εν Αἰγίῳ τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου 1959

† 'Ο Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† 'Ο Φωκίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Κ. Σπεράντσα, Φάρου τηλαυγείς καὶ πάμφωτοι.

'Η ἐνθρόνισις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου 'Αρτης κ. 'Ιγνατίου.

Θεοφ. 'Επισκόπου Κερνίτσης Χρυσοστόμου, 'Επισκοπῆ Κερνίτσης.

Κ. Δ. Μουρατίδου, δ. Θ., 'Απεδέχεται ὁ 'Ιερός Χρυσόστομος τὸ Παπικὸν Πρωτεῖον;

'Αρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, 'Η 'Εκκλησία ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ τοῖς ἀναμορφωτικοῖς καταστάμασι.

Παρατηρήσεων Στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερῶν.

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Οἶκον. Κων. Πλατανίτης
'Υψηλάντου 66, 'Αγία Βαρβάρα Αιγάλεω.